books
ND
653
.T6
P5
1925

JAN TOOROP

FIRMA
L. J. C. Boucher
BOEKHANDEL
39a NOORDEINDE 39a

Digitized by the Internet Archive
in 2025 with funding from
Getty Research Institute

https://archive.org/details/jantoorop00plas

JAN TOOROP

JAN TOOROP DOOR LEO GESTEL

JAN TOOROP

DOOR

PLASSCHAERT

DRUKKERIJ EN UITGEVERIJ J. H. DE BUSSY — AMSTERDAM — A°. 1925

Van dit werk zijn 1000 exemplaren in den handel gebracht, waarvan 30 exemplaren in luxe-uitvoering, genummerd 1–30 en door den Heer Toorop geteekend.

TOOROP — EEN BIOGRAPHIE EN EEN KARAKTERISEERING

Johannes Theodorus Toorop (zoon van Christoffel Theodorus Toorop, commies op het residentiekantoor Bagelen, en van diens echtgenoote Maria Magdalena Cooke) is den 20sten December 1858 te Poeroworedjo op Java geboren. Hij zou echter niet zeer lang in Indië blijven, maar gaarne kan Toorop, met een altijd levende phantasie, u het teeder verhaal doen van zijn moeder, en van het dragende geluid van den gamelang. Ongeveer dertien jaar oud vertrekt hij uit Indië; September 1873—Juli 1874 toch is hij te Leiden op de Hoogere Burgerschool, bij Japikse. Waarom hij daar weggaat, weet ik niet; het schooljaar '74—'75 is hij op de H.B.S. te Winterswijk (naar ik meen behoorde hij daar tot de goede leerlingen; hij had teekenles van een zekeren Schut). Er is dan een jaar speling; maar Januari 1877—Juli 1878 is hij op de Delftsche H.B.S. (als leerling van de 3de klasse bleef hij toen zitten; ging dus niet over naar de 4de klasse). Hij was zwak in de mathematische vakken als veel Indische jongelui; zijn cijfers voor handteekenen en lijnteekenen (leeraar Plasschaert) waren echter een 8 en een 7. Ging hij daarna al naar België? in 1879 hervinden wij hem; op de Polytechnische school. Hij teekent koppen onder Tetar van Elven, en ornament bij Le Comte. Ongeveer 1880 valt de beslissing omtrent het schilder worden. Hij laat, in dat jaar naar den Heer Ahn gaande, door dezen teekeningen zien aan Sadee, Ter Meulen en Bakhuyzen. 30 September 1880—cursus 1882 is hij op de Amsterdamsche Akademie met o.a. J. Veth (die hem toen teekende) en met Derkinderen. Uit deze jaren is mij eenig werk bekend; teekeningen. De eene stelt een oude dame voor, zittende in een leunstoel

(de vrouw is gegeven in linksch profil); het werk draagt rechts het onderschrift: een souvenir aan den Heer Masthoff van J. Th. Toorop '81 Dec. Delft, terwijl ik uit datzelfde jaar (geteekend 1881 J.T.) een voorstelling ken van een scène uit de Inquisitie(?); ge vindt er monniken met een kruisbeeld etc.; een groep figuren rechts; in 't midden ongeveer iets als een edelman, gezien op den rug, rechts bij een open deur een monnik met een bos sleutels in de hand; dan de doorgang naar een gevangenis met in den gang twee figuren enz. Deze teekeningen zijn niet meer dan merkwaardig als vroegst bekend werk. Den cursus '82—'83 is hij te Brussel, met Derkinderen. Zij bezochten de Akademie weinig; Toorop, die drie jaar achthonderd gulden subsidie van den Koning kreeg, teekende in dien tijd veel naakt. Uit '82 is een schilderij bekend, uit '83 een aquarel, een meisje, Italiaansch gekleed, dat onder haar voeten een tapijt heeft, vogels bij haar, en gesigneerd als in Brussel gemaakt en opgedragen aan Mevrouw Masthoff-van Heyningen. Eind '83—'84 ontstaat Le Respect à la Mort, terwijl nog uit dit jaar bekend zijn de Gauwdief, het zieke Dorpsjongetje, en de Smidsjongen in '84—'85 geacht wordt te zijn ontstaan. Dit zijn heele sprongen vooruit. Natuurlijk is er in een schilderij als le Respect à la Mort, de werklui, gegroepeerd à la Courbet, die een voorbijgaanden lijkstoet groeten, te veel détail (Toorop zou later meer uitdrukking geven door zijn détails) maar het is een schilderij, dat reeds kunnen vertoont, een mogelijkheid tot expressie, en de lust *den werkman te geven als 't zout der maatschappij*. De Gauwdief, eveneens een schilderij, vertoont 5 figuren, een plechtigen agent met den jongen gauwdief achter een hek. Daarachter het landschap met boomen en een smalle streep lucht. Toorop was toen hij dit maakte ± 25; het werk is goed geschilderd, maar geen wonder. Alleen treft bij nader inzien de lust, de

menschelijke figuur te schilderen. Dat is gebleven bij Toorop; *hij was en is een schilder van figuur.* In '84—'85 is hij te Machelen met Degroux? o.a. Het zieke Dorpsjongetje zal wel daar zijn ontstaan, evenals de Smidsjongen, terwijl er in 1906 bij Reckers te Rotterdam (zie katalogus No. 78) een werk was geheeten: Kinderen uit Machelen. Kleykamp, de kunsthandelaar, heeft in den laatsten tijd (1924?) schilderijtjes gevonden uit dien Machelschen tijd (ze werden gecertificeerd door van Strydonck). Ik zag ze bij Toorop (Nov. 1923). Het belangrijkste was de tafel, bij een licht raam, van het eethuisje, waar de schilders aten; er was verder een dakgezicht van een kerk; een portret van een Indisch schilder(?); figuren bezig op een veld; een figuur met een spa en verder op 't werk een boerderij; alles studies en schetsen. De tijd van den invloed van den wonderen Ensor komt. Toorop schildert in dezen tijd met het paletmes ('84—'85). Met dit schildersustensiel is la Dame Blanche geschilderd; het Straatorkest in Londen; de Bloemenmarkt (in Londen). Hij schildert de Lezende Dame, zijn aanstaande? schoonmoeder, en profil, ten voeten uit; de bekende Londensche Bedelares (een stuk van een grooter werk); het schilderij van de Theems; het Trio-fleuri ('85—'86), terwijl een aquarel het Déjeuner uit dezen tijd bekend is, met nog enkele andere schilderijen. Het is een periode, die geen eenheid vertoont, voor zoover bij dezen beweeglijken schilder ooit een eenheid zal voorkomen. Het is een tijd, waarin de studie van het buitenlicht overheerscht, of liever van het natuurlijk licht, gezien door den luminist. Het is de tijd van den opstand tegen verstijfde schildermethodes, waarvan de oprichting der XX te Brussel in '84 de openbare bekendmaking was. Het is niet te ontkennen echter, dat bepaalde zijden van het karakter van Toorop worden gevoeld. Ge vindt deze niet in het Trio fleuri, drie vrouwen

buiten, een groot-gehouden trits, met teederheden in het licht en in de luchte schaduw. Evenmin vindt ge haar in de portretten van zijn aanstaande vrouw, blank geschilderd, in de kamer zittend, noch in den open en wijden Theems, maar iets ervan is reeds in de Londensche Bedelares, in den kop van die vrouw, die iets heeft van een ouden mishandelden ezel, die door-zeult. Daar is het mede-lijden met het leven en de erkenning van den onophoudelijken, nooit opgegeven, steeds haast verloren strijd, die voor mij *het tragische* is. Hij is nog een schilder, die zich zelf zoekt. In het jaar '86, zeker in '87, diviseert hij, zet hij de kleuren naast malkander. De geestelijke beweeglijkheid in Toorop gaat steeds (en dat is logisch) tesaam met de technische belangstelling. Dikwijls treden verschillende technieken haast gelijktijdig op, in '86 schildert hij toch een Visschersmeisje op een stoel (weer met paletmes). Hij trouwt dat jaar naar ik meen te Brussel; hij schildert in deze jaren, '86, '87, '88, '89, Alcoholisme, Vóór de Werkstaking; dáárna: Uit de Nes, Delirium, de Kermispret; hij teekent Vóór de deur van het toevluchtsoord — hij maakt de Zwervers ('89) en Broek in Waterland. Het is de tijd van de erkenning van het noodlottige in het leven, van d'armoe, van de verwording, van den plotseling overkomen dood. De schildermanier is wat men eenigszins oppervlakkig de stippelmanier heet. Maar deze schildermanier dient heel-en-al de stemming; zij geeft niets van den klaren, diepen gloed, die de latere werken zou kenmerken (de gestippelde landschappen uit Walcheren). De voorstellingen zijn, en dat blijft bij Toorop haast aldoor als hij schept naar eigen behagen, gekozen uit de toestanden der werklui, der armen, der zwervers, der opstandigen. Alcoholisme is de dronkaard gevallen op zijn bed; Vóór en na de Werkstaking zijn de onwil tot werken, en de doode gedragen (het hoofd achterover) door den gebukte en den jongen,

waarachter de moeder gaat met het jonge kind (tesaam dus de opstandige, het gezin en *in het kind, de toekomst*). Uit de Nes is 't tooneel waar de moeder met een kind op den arm, de dochter halen komt uit het lupanar ('t is avend) — alle dingen uit het leven van armen, verworpenen en werkenden. — Toorop's menschelijkheid is daarheen steeds gericht gebleven. Van 22 April 1890—13 Mei 1892 woont Toorop, volgens de officieele opgaaf, voor de eerste maal in Katwijk aan Zee; hij zou daar een zeer persoonlijken kant openbaren van zijn wezen. Deze is nog niet in de teedre Zwervers (1889), die bij zijn humanitair werk hoort, niet in den Vloed (1890), een voor Holland van dien tijd roekeloos-nauwkeurig schilderij, dat Jacob Maris dreef tot ironie (hoe ver zijn wij van zulke ironieën!), hij is meer in de Bomschuit ('90), sterker in de Hetaire, hij is het sterkst te vinden in de serie werken van den Tuin der Weeën, de Rôdeurs, in de Jonge Generatie, in O grave where is thy victory, in Dalende gelooven ('94), in Anarchie ('94) gemaakt, evenals de drie Bruiden ('93), in Villa Libau, gemeente Loosduinen, waar Toorop van 12 Mei 1892—30 April 1895 officieel woonde. Bij deze werken kan 'n lijnenspel, „De komst van een nieuwe kunst" gevoegd worden. Dit tijdperk heet het tijdperk der *symbolische schilderijen en teekeningen;* de meeste werken zijn teekeningen. De wijze van voorstellen is eene, die Toorop nooit meer zal loslaten, al lijkt de loop ervan door nieuwe experimenten soms gestremd. Het is dus van belang nauwkeurig na te gaan en te bepalen, wat deze teekeningen in Toorop's oeuvre beduiden. Ze zijn ten eerste, om picturaal te blijven, een vlakversiering. Begrijpt ge dat er niet van, dan zult ge u zelf verwarren, en sommige dingen zeker onjuist begrijpen. Toorop, dat is nooit te vergeten, bleef onophoudelijk de schilder, gevoelig ten eerste voor de eischen der schilderkunst. Daarnaar had zich alles te schikken, ten

eerste. Ten tweede waren zij uitingen van een *phantaisie*, die *ook* in het lijnenspel behagen vond. Dit gaf natuurlijk vrijheid voor de vlakvulling; getrouwe nabootsing van de ,,werkelijkheid'' bestond niet. Ten derde, wat beteekent ten slotte deze symboliek? Zeker een afkeer van het alledaagsche, wat niet hetzelfde is als het daaglijksche; zeker een zoeken naar het uitdrukken van 't meer innerlijk gezicht of wezen der dingen — maar zijn zij tevens, wat ge een ideeën-bouwsel of het bouwsel van een idee kunt noemen? Ik weet, dat sommigen, die de heilige nuchterheid verloren, de klare nuchterheid, met ernst en met toewijding dit hebben beweerd. Het zou kunnen zijn, dat Toorop ze op dezen weg hielp voeren, maar nu, in 1924, weten allen wel, dat wat ons hier treft vooral *stemmingen* zijn, *stemmingen* ontsproten *uit* min of meer algemeene *gedachten*, maar nooit werk van uit één centrum, van een Idee gansch beheerscht. Integendeel; hoe saamgestelder de voorstelling is, hoe épisodischer zij is (naast malkaar staat, wat in bepaalde schikking hoorde te staan van dienen en overtreffen, van steunen en dragen). En deze werken werden steeds samengestelder, met meer schakeeringen, met meer vertolkingen (symbolen). In de Moeder uit ± '90, het wasverfschilderij, met de rijke toch bedwongen kleur, vindt ge een groepeering, die dadelijk is te overzien; het is de voorstelling, hoe het leven uit die Moeder kwam, door haar wordt verder geholpen, en éêns langs haar zal gaan. Er zijn hier niets dan rechtstreekschheid en eenvoud: de moeder met het rijke blonde haar en de kinderen. Saamgestelder, maar toch nog eenvoudig is Het vervoer van een bomschuit, een tooneel uit het Katwijksch visschersleven, maar gegeven met een contrast, dat als een symbool werkt. Vooraan is in een rijke beweeglijkheid een groep gegeven van mannen en paarden, van een hond en van de bomschuit. Rechts ziet ge de lange

mannen duwend tegen die bomschuit, meer naar links paarden etc. De kleur van dit alles is duister; ge ziet hier in het werk, *de moeiten der menschen*, en wat in deze die menschen dient. Dan komt onder een bewolkte lucht de zee, maar daarop zeilt in een *lichtvlaag*, hooggetuigd, een schip. Dat is het contrast met het overige; de eenvoudige voorstelling vertolkt *de daagsche moeiten en de verre Illusie. De Hetaïre*, ook wel de Venus van de Zee genoemd, is niet zoo eenvoudig en keert zich meer beslist reeds af van de „realiteit"; kleuren en attributen worden ten eenenmale ondergeschikt gemaakt aan dat wat de schilder hier wil uitdrukken. Toch is deze voorstelling van de vrouw, getrokken tot de zonde, als bezeten door de zonde, en die 't lokken van de zonde niet kan weerstaan (zóó ziet Toorop dit alles hier) en die haar Pad zal gaan, wie ook haar mochten willen weerhouden, vergeleken met wat komt stoer van „werkelijkheid", al ritselt door die werkelijkheid overal de dwang der af te beelden „gedachte". Hier en in de Bomschuit zoudt ge kunnen zeggen, dat de voorstelling logisch weg van uit den kern voortkomt. Pathetisch, maar veel ijler, is de teekening Wanhoop ('90), de vrouw met het lange haar op de gele borstwering van den brug (hierin is een invloed der *praeraphaëlieten*), absoluut een innerlijke stemming weergevend. Het spreekt van zelf, dat Toorop, die zich door onophoudelijken arbeid opwerkte tot ook een virtuoos, niet alleen *deze* dingen in Katwijk maakte. *Toorop is altijd veelvoudig;* dat onderscheidt hem van den gewonen, normalen, hollandschen schilder. Maar de reeks der symbolische werken wordt vervolgd. In 1891 vindt ge de eerste schets der Drie Bruiden, die weinig gelijkenis heeft met het voltooide werk ('93); '91—'92 vindt ge de Rôdeurs, de Jonge Generatie; in '93 den Zang der tijden en zooals ik schreef, de drie Bruiden, O grave; in '94 De dalende gelooven,

met de vele portretten, en de Anarchie. De Rôdeurs is de voorstelling van het meisje, dat tot vrouw wordt. Bij haar staat de non, de wijzing naar het geestelijk leven, maar fel bieden mannefiguren juweel en ketting, de lokkingen der waereld. Heelemaal links zijn twee stugge koppen, de cynici, wien niets bekommert, wat er wint of gaat teloor. De Jonge Generatie met de felle kleuren als van koraal etc., is de voorstelling van het komende, nieuwe, dat zich ook in Holland had geuit door de oprichting van den Haagschen Kunstkring. Het nieuwe is het kind, Toorop's dochterje, dat ge ziet zittende in zijn stoel en dat speelt. Het ziet in het rijke bosch der toekomst, en speelt; achter haar reikt, bij een deur, een oude vrouw, het verleden, 't kind een pot bloemen. Hoe afzonderlijk dit werk van Toorop stond in dien tijd (in ons land) is gemakkelijk te bedenken, daar ± '90 ook de Allebéers, de genre-realisten aan 't opkomen zijn. In '93 ontstaat de symbolische teekening, de *Drie Bruiden;* uit dien tijd (het bleek pas, bij terugzien) Toorop's belangrijkst werk. De teekening, die de kleur kreeg der herinnering, is eenvoudig te overzien; feitelijk is zij op het midden gebouwd, symmetrisch. Drie vrouwefiguren beheerschen haar. In 't midden de vrouw, links de geestelijke zuster, rechts de zonde-vrouw. Deze figuren staan. Er achter is het duisteren van een zee; van voren onder de figuren, een décoratieve vulling van doorneranken. De vlakvulling is zuiver doorgevoerd; zonder verzwakking. Tusschen de koppen der drie vrouwen, dus tusschen de geestelijke bruid, de menschelijke bruid en de zonde-bruid, zijn een aantal andere koppen, die gelden als overgangen van den eenen staat tot den anderen. De drie bruiden zelf, hebben bij zich of rond zich, de voorwerpen die hun innerlijke waarde symboliseeren. De phantaisie vindt ge daar, maar niet alleen. Zij is b.v. in hoe Toorop het geluid van twee klokken uitdrukt (dit is iets wat Thorn Prikker op verwante

wijs deed). De phantasie, en de lust tot uitdrukken door die lijnen van zekere dingen, is in die lijnen; d'eene is traag als een walmende geur; de andere bruusk en fel-gebroken. *De lijn heeft met andere woorden een eigen leven.* Dit vindt ge ook bij Thorn Prikker, maar geheel verschillend van bij Toorop. Bij Thorn Prikker is de lijn zonder zwaarte; ze lijkt gewoonlijk te zweven; omslingert met zachtheid de figuur, die ze scheidt van het overige, *bij Toorop is de lijn sterk*, zwaar, plots gebroken, een signatuur van zijn wezen, *een signatuur van kracht*. Daar-van 't allereerst. Deze lijn is als wezen en als uitdrukking niet gebaseerd op de hoekige strakke gebaren der Javaansche danseressen; zij vond op zijn hoogst daar wat reeds in haar was; hij heeft deze lijn, Toorop, spoedig na 't begin tot nu toe gebruikt, als d'omlijning van koppen, van zijn portretten, en altijd noode haar getemperd in bruuskheid, waar dat onomgaanbaar was. Dat beteekent, dat Toorop die lijn ook daar veel heeft gebruikt, waar hij is een allerbelangrijkst *teekenaar van portretten*, innerlijk-geaard. Hij is daar vol schakeering; geen werkelijk wezen van menschen is in die reeksen beeltenissen uitgesloten, die van een klassieke rechtstreekschheid zijn, en waar de in zijn phantaisieën steeds romantische Toorop zich verbergt in den ziels-realist. Dat Toorop een portrettist zou kunnen zijn, lag vlakbij. In zijn symbolische teekeningen waren, en moesten, de koppen verscheidenheid van zin en gezindheid uitdrukken, zij symboliseerden allerlei soort van wezen. De schilder had zich slechts te beperken; en hij zou slagen, want Toorop bezit één gave, voor de zwakkelingen alleen een gevaar, zijn *assimilatie*, die d'onmiddelijke steun is voor den bootser van beeltenissen. De reeks portretten, sommige met waskrijt gekleurd, begint ± '94; het tweede daarvan is vermoedelijk dat van Zuster Nelly, later Mevrouw Ary Prins; het volgende voltooide zou dan dat zijn van

Beta de Waard (het eerste meisjesport na den Vloed). Natuurlijk had Toorop vroeger portretten geschilderd (zie zijn vrouw etc.; zie Machelen) en geteekend, maar deze portretten van ± '94 vertoonen dat, waardoor Toorop zich onderscheiden heeft en is blijven onderscheiden van d'anderen. Deze portretten zijn van binnen-uit; hun schijnbaar realisme is van binnen-uit. Dat is een hoofdkenmerk. Ten tweede zijn zij altijd gekenmerkt door de lijn van Toorop (de meeste portretten zijn wit en zwart) hij accentueert deze als hij den omtrek van den kop geeft tegen den witten achtergrond; deze lijn dient bij Toorop om de hardheid van het gebeente te geven, tegenover den vloeienden toon van het vleesch. Het spreekt van zelf, dat de meest door het leven geteisterd en geteekende koppen, Toorop moesten trekken; hij hervond daar wat hij overal zocht: geen idee, maar leven, drift, spontaneïteit. Het aantal der portretten — wie zal 't schatten? Op den steendruk, den Zaaier (1895) zijn Berusting en Verlangen, de twee vrouwen op den voorgrond, natuurlijk portretten, evenals de litho van de tegenwoordige Mevrouw J. Limburg een portret is. Hij snijdt (1895) Twee meisjes in hout; in 1896 teekent hij Kinderlijke Meditatiën, het kinderportret in profiel, met den tuin vol bloemen. In 1897 onstaan „de meisjes Henny", drie paneelen? in waskrijt, die in den muur van het door Berlage gebouwde huis der familie (Schev. weg, den Haag) moesten worden gemetseld. In 1898 teekent hij ze in grooten getale. Willem Royaards vindt ge (er bestaat ook een van 1908); den Kolonel Drabbe met zijn dochter Mies (met het verwachtend gezicht: een bloem nog niet open); het communiemeisje Schultze (nu Mevrouw Everts) met den invloed van M. Maris; Mevrouw Drabbe-Boogaert; *Baronesse van Zuylen van Nyevelt* (waskrijt); Haverman; in 1899 maakt hij het potloodportret van de zuster van

zijn vrouw Miss J. Hall (weer verwant aan de praeraphaelieten) met zijn teedere, innige, discretie. Hij gaat dit jaar voor een tweede keer (nu van uit den Haag, waar hij sinds '95? was) naar Katwijk. De symbolische tijd van 't eerste verblijf in Katwijk herhaalt zich niet (in 1897 teekende Toorop echter de groote teekening van de Sphinx), ofschoon deze wijze van uiten toch nooit gaat verloren. Hij maakt in 1900 te Katwijk een aantal pointilles (later overtroffen), een goed getal droge naalden; maar toch ook I sit and look out, de Zielegang langs d'Oceaan (met den kinderkop en met de portretten der Drabbe's, uit Domburg), het vlechtekind Elsa Lukwel (later Mevrouw Meissner). Hij drijft koper (de kunstenaar in rust; de moeder, het kind onderwijzend), in 1901 steekt hij in een witte pâte den Zomer, een Roeier, met een gelen visch die boven 't water uitspringt; in Katwijk waar hij tot 1902 te vinden is, en wel in 1902, maakt hij opnieuw veel portretten, Albert Verwey, Stefan George, Ary Prins; dat van zijn dochter Charlie; hij teekent de Markensche figuren, de reclameplaten voor 't Katwijk vreemdelingenverkeer en voor 't Pantser van Heijermans; hij pointilleert de Dorpelwachter der zee; hij hervat zijn symbolisch werk in Geloof en Loon; hij maakt den Mannenkop uit het Volk en naar ik meen drie groote sectielen voor de Beurs van Berlage, in den stijl wel, die de Werkstaking uit 1899 bezat. Hij woont van 1903—1909? te Amsterdam, maar zeker is hij sinds 1903 bijna altijd zomer's in Domburg. Dat is van belang; ik heb er meer op gewezen. Toorop vond daar het strakke, schonkige type van den Zeeuwschen boer; hij vond er de kleuren, tot hun maximum opgevoerd; want dat is op Walcheren, 't eiland, het geval. Hij maakt er hoopen waterverfstudies; hij teekent in 1903 de zwierige kruispolka; hij maakt in Amsterdam sgraffitotableaux voor de Beurs. Hij werkt door voor de

Beurs ('06), hij schildert Casals ('04), Dr. Hendrik Muller ('04) en den president Steyn (de twee laatste van zijn „grootste" portretten in olieverf). In 1905 is *Toorop katholiek*. Dat beteekent: veel katholieke onderwerpen tot nu, 1924, toe. Dat is in 1905 het Meisje, Charley, met het H. Hart, maar dat zijn daarnaast de litho's voor de kaarsenfabriek te Gouda; de groote gepointilleerde Houthakker, de Dijk bij Vrouwepolder; dat is in 1906 Callier, bisschop van Haarlem, 't Ave Maria (Charley Toorop); in 1907 Dr. Ariëns, de pastoor, naast *Godvertrouwen* (een Zeeuwsche boer, op den achtergrond de kerk), maar weer naast flonkende gestippelde studies. Het portret van *Ariëns* boven de zwarte soutane (als kleur zoo goede stut voor den blankeren kop), een uitstekend psychologisch portret, is een der vele geestelijken die Toorop zal teekenen. Dat is al een winst van zijn overgang tot het katholicisme. Die overgang is in Holland aangevochten; het zou een wonder zijn, als hij dat niet was. We hebben de fouten van een kleine buurt; we kijken over onze horren naar den overkant; met het spionnetje, naast ons. Wij bemoeien ons, en lasteren, soms meer uit betweterij of onnadenkendheid dan uit kwaadaardigheid, maar wij bemoeien ons. Toorop was iemand; dubbele reden zich te bemoeien. Maar de kritikus heeft ander werk te doen. Hij vraagt „was er winst? Is er winst?" Hij rekent met realiteiten in den hoogsten zin. En — er is winst. Het katholicisme bracht Toorop, naast de hier niet te bepalen innerlijke winst ons die winst, dat wij zonder Toorop's katholicisme een groot getal van zijn beste portretten misschien niet hadden gehad. Hiertoe behoort niet het statige van de Douairiere *de Vos van Steenwyk* (1908) maar hiertoe behooren zeker, na dat van Ariëns (buitengewoon is Toorop's talent van *monden* teekenen en hoe het haar komt, typeerend, uit den schedel!) dat van Raaymakers ('10) Schrörs (het sterke

schilderij, 1911) de Greeve uit 1912, dat van Beukering (vroeger, uit 1909) den Johannes op Patmos (1911), den Sinte Franciscus (uit 1913). Meer behoort tot deze winst. Brugge behoort hiertoe; de Non (1914) met de zwarte vlek van de kap, die de heele teekening beheerscht; la Belgique Sanglante (1914), Het heilige Schreed, de jonge vrouw *(het immer herhaald type van Miek Janssen)* achter wie, als een troep geschrikte zwaluwen, nonnen weer gaan; teekeningen met gephantaseerde steden op den achtergrond, maar zoo zuiver verzonnen, dat het *geworden* steden lijken; de *Apostelen* ±1910 behooren tot deze winst, de dramatische menschen, voorstudies voor een helaas niet volvoerde wandschildering. Ge kunt steeds ontevreden blijven, en zeggen, dat Toorop de Mariafiguur niet met de aandachtigheid van een Primitief heeft gegeven; dat de Kruisstaties (± 1917) minder belangrijk zijn dan we hoopten; dat zijn Christus, door een verkeerd inzicht ('t ingaan tegen Toorop's zielsrealisme door Toorop zelf) minder werd dan de verwante Gothici dat konden (die dat realisme bestonden!), maar er blijft genoeg over; er is dan nog winst, die een ander teekenaar alleen als rijk zou doen gelden. Maar Toorop, de veelvoudige, de steeds eenvoudiger en strakker wordende, beperkte zich niet tot het alleen katholieke onderwerp. In 1911 teekent hij vlak van voren Mevrouw Toorop; het portret van *Diepenbrock met het van geest doortrokken vleesch;* het menschelijke van Mevrouw Huffer; in 1912 schildert hij, *cubistisch*, van Schendel met het roode dasje *(in hetzelfde jaar ontstaan de Romaansch begrepen emails)*; in 1914 de *Dante's*, de koppen strak als een kaap vooruitstekend, of neergedoken in schrik voor d'eigen visioenen; hij teekent de starend-biddende Miek Janssen (1914), dus tijdens dat hij de ramen maakte der Sint Josefskerk te Nijmegen (1913—1915 volgens Miek Janssen), in 1918 het fel portret van den *Cellospeler* Mignot; in 1919,

het jaar, dat hij met van Schendel naar Lourdes gaat, teekent hij den Berustende en den Opstandige (het sterkst is deze laatste) waar ge Toorop's ouden aard *(zijn liefde voor rebelleeren erkent)*, het levendig portret van de jonge Mevr. Kleykamp-Struben, in 1920, 't jaar rijk aan werkelijke teekeningen, *den IJzergieter, de Koptische vrouw* en verwant met zijn symbolische teekeningen, *den inspireerenden engel,* die met felle fluistering den luisterenden dichter (een Dante-kop) opwekt... In 1921 teekent hij den sterken *Pelgrim* te Domburg, 't bewijs van zijn ongeknotte kracht. Het werk is gemaakt in wedijver, en na, van Konijnenburg's Zacharia. Het toont onomwonden het verschil aan tusschen Toorop en van Konijnenburg, die (ook dat is verklaarbaar) malkander toch beïnvloeden. Het werk van Toorop is overvol (niet als de Zacharia een tegenstelling, met in het midden, als een kolom, de propheet). In Toorop's Pelgrim is de stuwende hartstocht openbaar; het gestyleerde is gemengd met teekening naar de natuur. Maar, dat is de drang van onzen tijd! in Toorop hier verwint het gestyleerde de natuur; 't wordt opgeslokt door het gestylde. De Pelgrim doet aan overeenkomstig de primitieven, de Zacharia heeft analogies met een anderen tijd (Renaissance etc.); het is de tegenstelling dus van 't hartstochtelijk gevoel tegen 't subtiel Intellect (die malkaar langs het romantische kunnen naderen). Uit de laatste jaren zijn de teekeningen Bezonkenheid, Meditatie en vuur, de scherp-betoogende prophetesse, de Hymne aan de H. Reynhilde; als decoratief werk de weldadigheidspostzegel, *en de ontwerpen voor het glasraam* in den Dom *te Utrecht,* zooals alles van Toorop wel-begrepen, krachtig, gezien met sterke kleur, *zooals ook zijn emails dat waren*, en dat, ik hoop, uitgevoerd zal worden — wij hebben op dit oogenblik (behalve misschien onder de jongsten, zooals Nicolas) geen schilder, geschikter voor zulk werk, in deze Gotische kerk!

TOOROP (1858–1921) EEN SAAMVATTENDE EN HERHALENDE KARAKTERISEERING

Wanneer wij aan het werk van Toorop denken, zien wij menschen, menschen...

Toorop is een der schilders, die, bewust of onbewust, den mensch erkennen als het middelpunt der dingen; hij zet den mensch in 't midden van alles; de mensch is voor hem de belangrijkste verschijning, en voor zijn werk het meest noodzakelijk doel. En niet ten eerste om den enkelen vorm, maar om wat die vorm uitdrukken kan, en uitdrukken *moet,* aan innerlijkheid, aan innerlijke beweging, aan van binnen-uit wellende ontroering. Het lichaam van den mensch is voor Toorop de saamvatting en de *vertolking* van den bewogen geest — het is voor hem: *de geest, geworden tot een plastisch organisme; ziel, die tastbaar is.*

¶ ¶ ¶

Toorop is dus een ziel en geest zoekend teekenaar, een ziel en geest zoekend schilder, een *psychologisch portrettist.*

Hij is dat altijd geweest, en op vele manieren altijd gebleven. De mensch had zijn aandacht toen hij, jong, begon; een meester geworden kan hij zich van hem niet keeren; altijd opnieuw zoekt hij den mensch. Dat beteekent bij Toorop niet, dat hij soms geen landschap schilderde en nooit een stilleven, —

maar 't verlangen van zijn hart gaat uit naar den mensch; de zekerheid van zijn roem berust op de vertolking der figuur.

¶ ¶ ¶

Hoe heeft hij echter dien mensch, die figuur geteekend, geschilderd?

Hij heeft die figuur geschilderd:

Altijd *tragisch* (d.i. vol hervatten, nooit gewonnen, nooit opgegeven

strijd), dikwijls *romantisch* (d.i. met het gevoel, dat alles verbonden is in één gemeenzaamheid).

Vol schakeering; steeds met meer inzicht; dikwijls klassiek van eenvoud in de voordracht....

¶ ¶ ¶

Na zijn akademietijd in Amsterdam en in Brussel, vinden we dat in een werk als d'Eerbied voor den Dood (uit '83—'84), waar een voorbijgaanden lijkstoet door *werklui* wordt gegroet. Het werk vertoont in zijn kleur de neigingen van dien tijd; het herinnert door de houding der mannen aan Courbet — maar het is *dan al* niet-mondain, niet ijdel-waereldsch. Het is nog geen volledige Toorop; het is het werk van een schilder, wiens diepe driften zich nog niet vrij bewegen, en dadelijk hun accent meedeelen aan alles wat ze vormen. Evenmin ziet ge dat in de Vrouw in het wit, die Ensor's invloed duidelijk maakt. Dit is, gewis, een schilderij met de stoutmoedigheid der jonge jaren breed-uit voltooid; het is, zeker ooge-genot en zeker zuivere kleur, maar het is nog niet rijp en rijk van innerlijken rijkdom.

Maar *d'innerlijkheid is op weg.* In de figuren uit Londen, die dan komen, speurt ge den waren Toorop; het is de tijd, waarin het *humanitaire en het opstandige* duidelijk worden; waar twee wezenstrekken, nu nog steeds erkenbaar in Toorop, tastbaar, zichtbaar worden.

¶ ¶ ¶

Wat Toorop teekende en schilderde in Londen was zelden 't enkel stadsgezicht (de „Thames" is daarvan de befaamste uiting). Maar hij teekende en schilderde er de groepen op straat, de armen, de stakkers, de verstootenen. Zijn kleur is in dezen tijd diep en donker; de teekeningen zijn diep-en-donker. Het is deze kleur, dit diep-en-donker, dat bij Toorop's meest wezenlijken aard hoort. Zóó is hij steeds, wanneer

hij romantisch-tragisch is; zóó is hij wanneer hij het diepst leeft en het diepst ziet....

Soms zoudt ge dit kunnen vergeten — want Toorop is een ander schilder, dan de Hollandsche schilders gewoonlijk zijn. Deze laatsten gaan een simplen rechten weg; zij ontplooien zich gestadig-aan van af een zeker begin. — Toorop's weg en gang is geschakeerder. Twee wijzen van uitdrukken bestaan naast malkander: de *tragische*, èn die uit enkel-picturalen(?) lust, die ge bij hem *de luministische* kunt noemen. Maar van deze twee is d'eerste de grootste; d'andere is te zien als een bewijs van Toorop's felle assimilatie en virtuositeit. Het gebeurt, dat het tragische zich vereent met de virtuositeit (in het kleurspel) — het tragische verwint dan natuurlijker wijs.

¶ ¶ ¶

Het luminisme is in zijn Trio fleuri, drie vrouwefiguren buiten; het luminisme werd *gedwongen,* vermeesterd door het tragische in zijn *moraliseerende werken ('86—'89)* zooals: Vóór de Werkstaking; uit de Nes; het Delirium.

Het landschap, het stadsgezicht met de figuur, hoewel „gestippeld", zijn dan donker van den donkren, diepsten aard in Toorop.

Er was natuurlijk, in zulke moraliseerende werken een gevaar. De schilderkunst kon in de verdrukking raken; het „verhaal" kon verkeerde hoofdzaak worden.

Dat echter overkwam Toorop nooit; zelfs als het gevaar dichtbij was. Altijd is het werk eerst schilderkunst; nooit verwon het mogelijk letterkundige die schilderkunst...

¶ ¶ ¶

Een hem zeer eigen element zal zich duidelijk vertoonen, wanneer Toorop voor de eerste keer ('89—'91) in Katwijk woont. Het is de

phantaisie, en ge vindt deze in zijn *symbolische werken.* Ge vindt haar ietwat in „de Bomschuit", meer in de Hetaire (uit '90); openbaar vindt ge haar in de Rôdeurs, in de Jonge Generatie; in het werk met den vragenden titel „Graf, waar is uw overwinning"; en in de Drie Bruiden. In de Bomschuit en in „de Hetaire" doet ze nog realistisch aan, vooral in de Bomschuit. Deze is een van de zuiverste werken van den teekenaar. Het werk is vol, als altijd, van de weerbarstige moeiten der menschen; de groep der figuren, bezig met het schip, is steil van moeite. De paarden tusschen de groepen zijn in dezelfde psychische stemming gebracht... Maar als een tooverding, als een illusie, als een verlangen en een gewenschte belooning, zeilt op zee, *in 't licht,* een hooggetuigd schip. Sterker is de phantaisie, en het symbolische, in de Hetaire; er zijn daar allerlei symbolen, die verschillende gevoelens en waarheden uitdrukken; typisch-symbolisch voor Toorop zijn de Rôdeurs (de voorstelling met de verlangens, met de verlokkingen, die staan bij het meisje, dat tot vrouw wordt). De Rôdeurs, evenals de Drie Bruiden en meer *teekeningen,* zijn die dingen, waarom veel werd gevochten, maar die nu vol van die rust zijn, die alle werk, dat *gekund* is, steeds voor de laatste toeschouwers krijgt...

¶ ¶ ¶

Er zijn, indertijd, door en om die symbolische werken veel onjuiste, onzuivere dingen geschreven; er werd veel gedwaald. Er is, te dikwijls, niet verstaan, hoe zij moesten worden begrepen. Subtiele geesten hebben naar het hier ware op buitenpaden gezocht. Er is veel philosophie bij gehaald; het Oosten is voor dezen Oosterling opgepoetst — het was een parade-gelegenheid voor hen, die eigentlijk een schilderij, een teekening *niet* verstaan. Want ook deze werken zijn, naar den aard der schilderkunst, ten eerste te ervaren: als een juiste vulling,

een juiste versiering van een vlak; Toorop was ook hier ten eerste de schilder: *kleurenspel en lijnengang, daar ging het hier om.*

¶ ¶ ¶

Maar — de voorstelling?

De voorstellingen zijn van zeer eenvoudigen aard, zóó ge eenmaal de niet vele woorden van het woordenboek kent. Het zijn *illustraties van stemmingen* eer dan logisch-gebouwde, geconstrueerde geheelen van begrippen. Het eene deel ontwikkelt zich niet logisch met het ander uit het groote begrip; er is altijd meer *aaneenschakeling* dan constructieve rangschikking (wat de idee aangaat). De teekeningen zijn, met een ander woord, *episodisch*, wat den geestelijken inhoud aangaat. Ge zoudt kunnen tegenwerpen: als ze episodisch zijn, is er geen innige eenheid. Maar dat is toch onjuist. *Schilderkunstige eenheid is er.* Het vlak is tot rust gebracht, of wilt ge het anders, het versierde vlak bleef rustig. Het spel van bepaalde lijnen vindt altijd zijn tegenspel; de lichten vinden altijd de tegenwerkende, noodzakelijke donkerten. Dat te kunnen verstaan, is de daad van den geschikten beschouwer; *'t lezen* van het phantaisierijk verhaal wordt, daarna, de mindere moeite.

¶ ¶ ¶

De elementen, die ge in de Rôdeurs vondt, vindt ge eenvoudiger in de Jonge Generatie, waar een kind, nog in de kinderstoel, Toorop's dochter, uitziet naar een rijk gekleurd bosch, dat de Droom is èn de Toekomst; ge vindt die elementen meer samengesteld in 't werk „Graf, waar is uw overwinning" — ge vindt eenvoud en gecompliceerdheid? in de teekening der *Drie Bruiden* ('92—'93), een der belangrijkste werken der periode.

Daar is symbool naast symbool; daar is (wat van belang is voor later) een eenvoudige symmetrie, een ongezochte evenwijdigheid, uitgedrukt door de drie staande figuren der Bruiden; er is dáár de subtiliteit der

overgangen van de zuivere vrouw (de bruid van den man) naar de bruid van het geloof en naar die van de zonde. Ge vindt daar de stemming, weer tragisch, in een stadsgezicht en waterzicht achter die figuren...

¶ ¶ ¶

Niets is gemakkelijker dan in deze werken een teekenaar te erkennen van psychologischen zin; verschillende uitdrukking van verschillende innerlijkheden is hier een onomgaanbare noodzaak. *Het portret van telkens één mensch* zou dezen psychologischen zin, deze begaafdheid voor het zielkundige kunnen beperken en kunnen verdiepen. Dat is gebeurd. Een reeks portretten is ontstaan (een tweede waskrijtportret is van '92), die de zekerste stut zijn voor Toorop's roem.

Deze portretten zijn al of niet, gekleurd; de meeste zijn enkel zwart-en-wit. Ge vindt er allerlei menschen onder: *de vrouw,* oud en moe, met de handen in den schoot, handen als kostbre dingen, en die een breisel vasthouden, als ware dat breisel het leven van de afgebeelde zelf; *een kind* als dat van de Kinderlijke Meditatieën ('96), waar de toekomst de tuin is vol verwonderlijk-schoone dingen, waar-naar — verbaasd, als naar een droom — wordt heengezien; portretten als twee médailles op elkaar gelegd, die van Stefan George en Albert Verwey; het dikwijls herhaald afbeeldsel van Toorop's dochter Charley; tweemaal pastoor van Straelen, den resoluten geestelijke; dat van Dr. Ariëns, den geteisterde met den langen, levenden mond en die het hoofd scheef opsteekt, als stak hij het op uit struiken van moeiten; dat van Raaymakers, als van een zuiveren, jongen man, dien het leven echter greep; het grootste, dat hij misschien ooit heeft gemaakt van *Diepenbrock,* waar vleesch en schedel werd spiritueel; dat van Beukering niet zóó sterk, maar melodieuzer dan van een primitief; dat van Verriest, vol edele, goedwillige slimheid; dat van

Dante en face, gedoken voor d'eigen schriklijke visioenen; het hartstochtelijk portret van den Cellospeler Mignot.

¶ ¶ ¶

Deze portretten zijn een nog steeds onderschatte rijkdom. Hier vindt ge Toorop, *den psychologischen realist;* hier is Toorop, de gever van zielkennende werkelijkheid. Hier baatte hem zijn vermogen zich eigen te kunnen maken, zijn assimilatie, die voor zwakkeren is een gevaar. Hier is, zooals ik zeide, *alle schakeering.* In deze portretten zijn de oogen vol bekentenissen, en zijn de monden levender dan bij Allebé; hier geven de handen een getuigenis, dat ge erkennen moet. Hier is leven gegeven, natuurlijk-weg, maar van den geestelijken kant der menschen; hier is *spiritueele werkelijkheid.* Geen tijdgenoot overtreft, in Holland, dan Toorop; niet van Konijnenburg, niet de verbrokkelde Veth, niet de bitse, karikaturiseerende Haverman, niet de gevatte, geestige Isaäc Israëls, niet de intieme, argelooze Tholen...

¶ ¶ ¶

En de voordracht van die koppen is wat ge *klassiek* kunt noemen: sober, eenvoudig, zonder overtolligheid, dadelijk op het doel af, direct. Ge vindt er van allen gemoedsaard: zachtmoedigen, heftigen, stillen, en die hartstochtelijk bidden, bijna geslagenen, opstandigen; ge vindt er het trotsche gezicht tusschen van Dante, uit de verbeelding geschapen, maar werkelijk als een daaglijksche, groote steeds verbazende gast.

¶ ¶ ¶

Maar dit is niet alleen Toorop's werk in den tijd, die ons van 1892—1922 brengt.

Om ± 1900 trekt hij weer naar Katwijk, want *Toorop is een zeekanter;* hij houdt van de muzieken der zee, en van haar bewogen en zich schakeerende vlakten. Hij schildert in Katwijk, die ons, die de laatren

kennen, als koel aandoen, een reeks ,,gestippelde" werken. Hij teekent er ,,Geloof en Loon" met een eenvoudige symboliek; hij schildert de groote, gepointilleerde Dorpelwachters der Zee.
Maar een andere plaats, *Domburg* (waar hij sinds 1903 haast ieder jaar komt) zou dit gestippeld, gediviseerd werk grooter kracht geven. Het zou, verzwaard door Toorop's donkren hartstocht, meer dreunen, vonklen, stralen. Dit is voor wie Walcheren kent, klaar en simpel; dit van de zee t'allen kant omringd, klein eiland, ligt als onder en als tusschen een spel van kaatsende spiegels; iedere kleur krijgt daar stralend en dreunend haar grootste kracht...

¶ ¶ ¶

Ge zoudt nu kunnen meenen: het leven van Toorop zal, verder gaand, zich ontplooien, verdiepen, in deze richtingen —
maar dat was niet zóó.
Twee dingen zal hij nog ondervinden, twee dingen zal hij nog ervaren en zullen nieuwe schakeeringen geven:
1º in *1905* zal Toorop *Roomsch* worden;
2º de drang, waaruit de nieuwe architectuur rees, zal werken in Toorop.

¶ ¶ ¶

In 1905 werd Toorop Roomsch. Er is voor dezen overgang velerlei reden gegeven; in een land als Holland gedeeltelijk is, was 't niet te verwonderen, dat sommigen zich over dien overgang niet vriendelijk verwonderden. Maar wij, die *dén schilder* liefhebben en beoordeelen, hebben alleen te vragen: was deze overgang onverwacht — en bovenal: wat bracht hij Toorop in zijn werk?

¶ ¶ ¶

De vraag is dus te stellen: wat kon Toorop met *zijn* aard vinden in het Katholicisme?

Hij kon er twee dingen vinden: spel voor de phantaisie van zijn gemoed (er waren de wonderen); hij vond er een *geordende groepeering*, en, voor *zijn* psychologie waren er de heiligen, de smartelijke menschen. De groepeering, deze eigenschap of hoedanigheid, de hiërarchie, d'organisatie van het Katholicisme is bovenal niet te vergeten. Toorop was bijna vijftig; hij moest de behoefte voelen aan vaste rangschikkingen, die zich plastisch hadden ge-uit; en er waren in het Katholicisme de beeldende, biddende, dwars-uitbundige, soms stil-ontstelde Middeleeuwen, die hem in hun spiritueel-realisme verwant moesten zijn, meer verwant dan ooit het Boeddhisme hem was of wezen kon!

¶ ¶ ¶

En wat bracht hem het Katholicisme?

Wij weten nu, na ruim vijftien jaar, na twintig jaar, wat het hem bracht. *Het heeft den portrettist werk gegeven en gebaat.* De reeks van geestelijken, van die koppen blank of zwaar boven de zwarte soutane, die als kleur, als grondslag zoo natuurlijk den kop steunt en draagt, — wij zouden die niet missen voor alle bedenksels tegen Toorop's overgang. Wij zouden Brugge niet willen missen, met den stoet van den lamentabelen, kruisdragenden Christus gaand over de brug, met de reeks aan-biddende huizen, geschaard langs de Brugsche gracht. We zouden de *groote* teekeningen van de Nonnen niet hebben gezien, waar de groote zwarte kap de heele teekening beheerscht en haar een vaste grootheid geeft. En hij zou België, brandend in 1914, anders hebben gezien, hij zou achter „Het Heilige Schreed", met de voortsnellende figuur, die stad, hij zou die steden en stadsgezichten misschien niet hebben geteekend, die uit Toorop's verbeelding geboren een organisch geheel zijn als waren ze werkelijke, geworden steden —

en hoe zou „de Pelgrim" zijn geworden?

Ge ziet: altijd weer de figuur ten eerste, de mensch — in de voordracht sinds den laatsten tijd met een strakker-vormend element.
Want — kon het Katholicisme den soms van phantaisie doolschen Toorop trekken door hiërarchie, door vaste rangschikking, door zijn plastische erfenis — *de drang tot de nieuwe architektuur*, die eveneens groepeerde, versoberde, orde en goede orde bracht, kon Toorop evenmin onverschillig laten; de sprieten, tentakels, van zijn altijd reê gevoel zijn dáár-voor te waaksch, te ver uitgestoken.

¶ ¶ ¶

Ge vindt dáárdoor in het laatste werk verstevigden, staegen bouw; zeker meer synthese; meer zuiver-versierende neerzet van het geheel. Niet dat de realist verdween: de Pelgrim, de ornamentale teekening, als een groote middeleeuwsche beginletter, uit wedijver ontstaan met van Konijnenburg's Zacharia, wijst dat aan. Maar het „realisme" is hier in de détails; het wordt opgenomen in het ornamentale; het wordt daarin opgeslorpt, als in een grooter iets, van zekerder kracht.

¶ ¶ ¶

Met dit werk wil ik dit overzicht eindigen — want zulke teekening is een rijk einde. Hoe ornamentaal ook grootendeels geworden, hoe sterk gespannen door Toorop's *sterke lijn*, toch is „de Pelgrim" nergens verstijfd, verstard, nergens dood. Integendeel. Het werk is met de vaart, die groote hartstocht geeft, gemaakt. Maar deze hartstocht werd, tot grooter werking! betoomd. Hij verloor zijn spanning niet in het ijle; alles wat hij kon geven werd door de beperking bezield tot een maximum. En dat is wat den grooten kunstenaar steeds kenmerkte: hartstochtelijkheid, maar die tot ornament wordt; drift van het Leven, omgezet in het durender rythme der Schoonheid; vervlietends, eeuwig geworden doordat het werd tot melodie. — PLASSCHAERT

WERKEN VAN TOOROP

DE LETTERS g.g.T. ACHTER EEN WERK BETEEKENEN, DAT DE DATEERING ETC. ALLEEN BERUST OP EEN GEGEVEN VAN TOOROP

DE MET EEN STERRETJE GETEEKENDE WERKEN ZIJN ACHTER IN DIT BOEK GEREPRODUCEERD

1880

1 Eenige pen- en inktteekeningen (Delft), o. a. duinen met huisjes en karren. Verzamel. Ahn (g.g.T.)
2 Portretten (*penteekening en aquarel*) van Delftsche vrienden (g.g.T.)
3 Molen met water, *olieverf* (g.g.T.)
4 Bloemstuk (op paneel van deur) *schilderij* uit Delft (g.g.T.)
5 Vele kleine composities in pen-en-inkt en waterverf (g.g.T.)

1881

1 Portret (oude dame zittend in leunstoel), *penteekening*
2 Historische scène, *teekening*
3 Mannetje met hoogen hoed op, *teekening*
4 2 Zelfportretten, *penteekeningen* uit Delft (g.g.T.)
5 Man met blauw hemd (g.g.T.)
6 Teekeningen en aquarellen uit Amsterdamsche Jodenbuurt en uit Delft, etc. (g.g.T.)
7 Composities in krijt uit Dante en aquarel uit Jakatras geschied. (g.g.T.)

1882

1 Boereninterieur, *schilderij*
2 Vele portretteekeningen uit Delft (g.g.T.)
3 Schilderstudies etç. uit Delft (g.g.T.)

1883

1 Meisje met vogels, *aquarel* (in Brussel gemaakt)
2 Zelfportret in Javaansch costuum (Boymans Mus., Rotterdam), (g.g.T.)

1883—1884

1 Le Respect à la Mort, *schilderij*
2 Aquarel Javaansche figuren in sarongs en hoofddoeken (g.g.T.)
3 Naakt, vrouwefiguur, *schilderij* (g.g.T.)
4 Italiaansch meisje met Japansche parasol, *aquarel* (g.g.T.)

1884

1 Respect à la Mort, *schilderij*
2 La dame en blanc, *schilderij*
3 Maneschijn, *schilderij*
4 Twaalf teekeningen — Histoire d'un village
5 Het zieke dorpsjongetje, *schilderij* (Machelen)
6 De smidsjongen (1884—1885), *schilderij*
7 De gauwdief, *schilderij*
8 Dronkaard in herberg, *aquarel* (Machelen). Verzamel. Ahn (g.g.T.)
9 Teekeningen van katten (g.g.T.)
10 De Nes, avond, vigelant met wit paard (*schilderij*). Verzamel. Picard Brussel (g.g.T.)
11 Portret Guillaume Vogel, *schilderij* (g.g.T.)
12 Vele teekeningen uit Machelen

1884—1885

1 Schilderijen te Machelen. Hiervan zijn eenige in bezit van den Heer Kleykamp (in Den Haag)
2 Portret Henry Degroux, *aquarel* uit Machelen (g.g.T.)
3 Debacle, *groot schilderij*, coll. Anna Boch, Brussel (g.g.T.) of 1885

1885

In Machelen; in Londen

1 Straatorkest te Londen, *schilderij* (*met paletmes*)
2 Bloemenmarkt te Londen, *schilderij* (*met paletmes*)
3 Beekje met boomen en boerenhuizen (Machelen), *aquarel* (g.g.T.)
4 Café Mille Colonnes uit Brussel, *schilderij* (*met paletmes*), (g.g.T.)
5 Piccadilly Bridge Londen, *schilderij* (*met paletmes*), (g.g.T.)
6 Londensche bar met whisky drinkende vrouwen, *teekening* (g.g.T.)
7 Reclameschrijvende bedelaars, Londen, *teekening* (g.g.T.)
8 Kleine voorstudie Theems, *schilderij* (g.g.T.)
9 Londensche Cabs, *aquarel* (g.g.T.)

10 Interieur met drie dames in zwart, *schilderij*, Brussel (g.g.T.)
11 Teekeningen en aquarels uit Surrey (g.g.T.)
12 Levensgroot portret Mrs. Hall bij tafel met glas water, *schilderij* (*met paletmes*), (g.g.T.)
13 Zelfportret op Chineesch papier met O.-I. inkt. Verzamel. Ahn (g.g.T.)
14 Lezende dame (en profil ten voeten uit), *schilderij* (*met paletmes*)
15 Londensche Bedelares, *schilderij* (*fragment*)
16 De Thames bij London Bridge, *schilderij*
17 Dejeuner, *aquarel*
18 La Chambre Dorée, *aquarel*
19 l'Avocat chez lui, *krijtteekening*
20 Orgelklanken?
21 Sacred Home?
22 Straat in Londen
23* Trio fleuri, *schilderij* (Stedelijk Museum, den Haag)
24* Portret Mevrouw Toorop, *schilderij* (*met paletmes*)
25 Lawntennis, *schilderij*
26 Oude eiken in Surrey, *schilderij*

1886

1 Visschersmeisje op stoel, *schilderij* (*met paletmes*)
2* Herfstlandschap in Surrey (met vrouwtje), *schilderij*
3 Ontwerp fresco Maison du Peuple?
4* Voor de werkstaking (1886—1887)
5 Na de werkstaking (1886—1887)
6* Alkoholisme (1886—1887)
7 Mauvais Salaire. Twee levensgroote werklieden (*crayon*) in den Haag geteekend. Verzamel. Drucker
8* Interieur met Toorop's vrouw
9 Twee jongens met duif, *olieverf* (*met paletmes*) Mus. Bremen (g.g.T.)
10 Spoorbrug over de Theems in Londen, *olieverf gedivisieerd* (g.g.T.)
Hij „diviseert" dit jaar

1887

1 Interieur met drie meisjes, *schilderij*

1888

1 Gezicht op Nijmegen, *schilderij*
2* House of Refuge te Londen, *teekening*
3 Spelende jongens, *schilderij*
4 Engelsche damesfiguur, *olieverf* (g.g.T.)

1889

1 Uit de Nes, *gediviseerd schilderij* (1888?)
2 Delirium, *gediv. schilderij* (1888?)
3* De Hetaire (Venus der Zee)
4 Landschap (eigendom Heyd), *schilderij*
5 Zwervers in de duinen, *teekening*
6 Vrouw met de papegaai, *aquarel*
7 Arbeid aan Zee (uit 1890?)
8 De Rodeurs?
9 Broek in Waterland, *gediv. schilderij*
10 Zee, *gediv. schilderij* (g.g.T.)

1890

1 Vervoer van een Bomschuit, *teekening*
2* Tonnenladen; Visscher een vat aan boord brengend, *aquarel*
3 Ankerzetten, *Teekening*
4 Boekband voor Top Naeff, *teekening*
5 Bomschuit (aquarel en pen), *teekening*
6 Oude bijgeloovige droomers, *kleine teekening*
7 Moeder met kinderen
8 Cor Cordium van Alb. Verwey, *teekening*
9 Rijnkanaal Katwijk a/Zee
10 Aankomst der vier Muzen

11 | Treurende vrouw
12 | Tijd en Eeuwigheid (—1904), *teekening*
13* | Engelsch Park, *schilderij*
14 | De vloed, *schilderij*
15 | Wanhoop, *teekening*
16 | Legende (de rijdende dood)
17 | Portret Degouve de Nuncques, *in krijt en pastel* (g.g.T.)
18 | Oude bijgeloovige droomers, *groote teekening in was- en pastelkleuren*
19 | Paarden, *crayonteekening* (g.g.T.)
20 | Gereedmaken van een bomschuit (g.g.T.)
21 | Jongensportret, *olieverf* (g.g.T.)

1891

1 | Tuin der Weeën (1890?), *teekening*
2 | Eerste schets der drie bruiden, *teekening*
3* | Schelpenvisschers; Twee visschers met netten, *teekening*
4 | Schuiten ophalen, *teekening*
5 | De Rodeurs? *teekening*
6 | O grave where is thy victory? *teekening* (zie 1893)
7 | Zee, *schilderij*
8 | Visscher zijn laarzen uittrekkend, *teekening*

1892

1 | De jonge Generatie (1892—1893), *schilderij*
2 | Een leven, studie voor de Rôdeurs, *teekening*
3 | Rôdeurs, *teekening* (zie 1891)
4 | Diakonessezuster (Mevr. A. Prins), *tweede waskrijtteekening*
5* | Ruiter voor de Poort (omslag voor tentoonstelling van werk van eenigen uit de XX etc. in Haagschen kunstkring)? *lithographie*
6 | Huwelijk Floris Verster, *pastel*
7 | Engel

1893

1 De drie Bruiden, *teekening* (1892—1893)
2 O grave, where is thy victory, *teekening*
3* Symbolische teekening, Fatalisme
4 Lijnenspel, (komst der nieuwe kunst), *pastelteekening*
5* Zang der tijden, Symbolische teekening
6* L'annonciation du Nouveau Mysticisme

1894

1 Dalende gelooven, *teekening*
2 Anarchie, *teekening*
3 Panis Angelicus, *lithographie*
4* Portret van Beta de Waard, *waskrijtteekening* (uit 1893?)
5 In mysteriën, *teekening*
6 Illusies van de vrouw, *zincographie*
7 De Bruid? *lithographie*
8 Çakuntala, (g.g.T.)
9 Verlangen en Bevrediging, in wit en rood (twee meer dan levensgroote koppen met kruis)

1895

1 Vrouw, (op achtergrond nog een vrouw), *teekening*
2 Le Rameur, *teekening*
3 De Zaaier, *lithographie*
4 Programme de Venise Sauvée, *lithographie*
5 In den nevel, *houtsneê*
6 Twee meisjes, *houtsneê*
7 Jeugd en ouderdom der vrouw, *ets?*
8 Portret van Prof. Dr. P. A. van der Lith, *litho*
9 Portret van Mevr. Snijder van Wissenkerke, *potloodteekening*
10 Vrouwekop, *litho*
11 Kanaal met schilder, *droge naald*

12 | Boschje, *droge naald*
13 | Affiche Wagenaars Schipbreuk, *litho*
14 | De Zaaier, *groote potloodteekening*
15 | Affiche Delftsche Slaolie, *litho in kleuren* (g.g.T.)

1896

1* | Kinderlijke Meditatiën, Meisjesportret, *teekening*
2 | Schets Divine Extase, *teekening op doek*
3 | Bloemen, *olieverf*

1897

1 | Sphinx, *was, gekleurde teekening op doek*
2 | De drie meisjes Henny, *waskrijtteekening*
3 | Oogstenden (uit Dernau), *teekening*
4 | De Heer Groeneveldt, *waskrijtteekening*
5 | Lioba (*in harde witte pâte uitgestoken*)
6 | Kinderkopje Koch, *teekening*
7 | Zus van 't Hoff, *teekening*
8 | Strandje met strandstoel, *gedivis.*
9 | Landschap met maan in de lucht, *waskrijtteekening*
10 | Bosch met vijver en zwanen, *droge naald*
11 | Boerenerf met boom, *droge naald*
12 | Strand van Scheveningen met badkoetsen etc., *gediv. schilderij* (g.g.T.)

1898

1 | Landschap bij Katwijk (man met netten bezig), *gediv. schilderij*
2 | Portret van Willem Royaards, *teekening*
3 | Portret Mevrouw L. H. Drabbe-Boogaert, *teekening*
4 | Douairiere van Zuylen van Nyevelt-de Malaspina, *teekening in waskrijt*
5 | Het communiemeisje, Betsy Schultze, *teekening*
6 | Otto Repelaer van Driel, *teekening in waskleuren*

7 Douairiere van Zuylen van Nyevelt, *waskrijtteekening* (buste, en ook nog kop)
8* Portret Generaal Drabbe en zijn dochter Mies, *teekening*
9 Mej. Coba Bosman, *teekening*
10 Studie Leuvehaven (gekleurd), *teekening*
11 Mond van het Rijnkanaal te Katwijk, *droge naald*
12 Landschap te Katwijk
13 't Lezend meisje, *droge naald*
14 Portret A. C. A. Plasschaert (2 staten), *droge naald*
15 Portret Haverman
16 Portret Edw. B. Koster, *teekening*
17 Woord en Beeld: vijf vrouwen, en weerspiegeld lam
18 Ziek kind, *droge naald*

1899

1* Werkstaking (dorst naar rechtvaardigheid), *teekening*
2 Zee (sterke Z.-W. wind met zon), *gediv. schilderij*
3 Zee (Z.-W. wind met regen), *gediv. schilderij*
4 Rustige Zee, *gediv. schilderij*
5 Zee, *gediv. schilderij*
6 Egidius en de vreemdeling, *illustraties*
7 Miss J. Hall, *teekening*
8 Portret Zeldenrust, *teekening*
9* Sprokkelend kind, *droge naald*
10 Nettenboetsters, *droge naald*
11 Portret Jhr. van Kattendijke als pianist, *crayonteekening* (g.g.T.)
12 F. Meyer te Zürich, *crayonportret* (g.g.T.)
13 B., bierbrouwer te Zürich, *crayonportret in kleuren* (g.g.T.)
14 Zürichersee met onweerslucht (g.g.T.)
15 Zürichersee stoomboot (g.g.T.)
16 De Heer en Mevr. Reif-Franck met cello en vleugel, *teekening* (g.g.T.)
17 Jeanne d'Arc, *gekleurde teekening* (g.g.T.)

18 Vaart, *droge naald*
19 Gracht in Dordt, *droge naald*
20 Schelpenzoeken, *droge naald*
21 Psyche van Couperus, *teekening* (zie 1900)
22 Jongensportret Brevet, *teekening*
23 Meisjesportret Brevet, *teekening*
24 Versierde D voor de Wekker (vrouwtje met klok met klanken)
25 Man op wit paard, *droge naald*

1900

1 Portret van T. den Beer Portugael, *teekening in waskleuren*
2 Portret van Mies Drabbe, *teekening*
3 Portret van Mevr. J. Bouman de Lange, *gediv. schilderij*
4 Portret Dr. Timmerman, *gediv. schilderij*
5 Op het strand
6 Kalme zee met mist, *gediv. schilderij*
7 Duin en Zee (O. wind met vorst), *gediv. schilderij*
8 Zoeken naar arbeid
9 Vaart in Noordwijkbinnen, *waskrijtteekening*
10 I sit and look out, *pastelkleuren op doek*
11 Maasbrug (2), *teekeningen*
12 Almanakblad, *teekening?*
13 Heeren Visschers te Katwijk, *waskrijtteekening*
14 *Koperdrijfwerk:* Haarddeuren, Kunstenaar in rust, Moeder haar kind onderwijzend
15 Strandje, meisje, badwagen, *waskrijtteekening*
16 Portret Elsa Lukwel, 't vlechtekind, *teekening*
17 Tulpenrooiers, *waskrijtteekening*
18 Nettenspreidend, *waskrijtteekening*
19 Schelpenvisschers, *droge naald*
20 Zielegang langs d'Oceaan, *teekening*
21 Psyche van Couperus, *teekening* (zie 1899)

22 Portret Bas Lukwel, *teekening* (g.g.T.)
23 Portret Mevr. Lukwel, *olieverf* (g.g.T.)
24 Hondekar met kerel, geslachte koe, achtergrond van tulpenvelden, *gekleurde teekening* (g.g.T.)
25 Katwijksch vreemdelingverkeer, *affiche litho* (g.g.T.)
26 Teekeningen uit Zwitserland (g.g.T.)
27 Boomesnoeien

1901

1 Zee met paarse lucht, *olieverf*
2 Portretten drie meisjes Volker van Waverveen, *waskrijtteekening*
3 Portret Mulder, muziekleeraar, *teekening*
4 Rusttijd, jongen en meisje slapend in de duinen, *gekleurde teekening*
5 Portret Tilly Suermondt, *gekleurde teekening*
6 Markensch meisje (Sept.), *teekening*
7 Marker Visscher (Sept.), *teekening*
8 Zomer, gestoken *in harde, witte pâte.* Roeier, gele visch
9 Stefan George en Albert Verwey, *teekening*
10 Portret Ary Prins, *teekening*
11 Dirk-oom en Jaapie, *teekening*
12 Dorpelwachters der Zee, *schilderij*
13 Portret van Charley Toorop, *teekening*
14 Onder de wilgen (meisje), *teekening*
15 Wilgen met schuur, *teekening*
16 In 't atelier, *droge naald?*
17 Markensche moeder met kind, *teekening*
18 Bij de Furka pas, *teekening*
19* Koperdrijfwerk, Javaansche danseres, *drijfwerk voor lamp* (g.g.T.)
20 Heeren visschers bij de sluizen van Katwijk?

1902

1 Geloof en Loon, *waskrijtteekening*

2 Drie groote sectielen voor de Beurs van Berlage
3 Portret I Pastoor van Straelen, *teekening*
4 Portret van Jonkvrouwe Clifford, *gekleurde teekening*
5 Portret van Stengelin, *teekening*
6 Mannekop uit het volk, portret Corn. v. d. Meulen, *teekening*
7 Meisjesportret Einthoven, *teekening* (g.g.T.)
8 Componist H. v. d. Burg, *teekening* (g.g.T.)
9 Rijn Katwijk binnen, *schilderij* (g.g.T.)
10 Rijn bij Valkenburg, *schilderij* (g.g.T.)
11 Trambrug Katwijk (g.g.T.)
12 Begrafenis Katwijk, *teekening* (g.g.T.)
13 Massa klompen voor de deur (g.g.T.)
14 Vervoer nieuwe bomschuit in een straat, *pastelteekening* (g.g.T.)
15 Oude knollen van schelpenvisschers, *teekening* (g.g.T.)
16 Schelpenvisscher met kar (g.g.T.)
17 Schelpenvisscher in zee, *gediv. schilderij* (g.g.T.)
18 Lijnhalen te paard, *teekening* (g.g.T.)
19 Visscherskoppen, *teekening* (g.g.T.)
20 Nettenboetsters in de oude kerk te Katwijk (g.g.T.)
21 Lezend meisje (Charley Toorop), *droge naald*
22 Rozen in glas, *schilderij* (g.g.T.)
23 Charley voor 't raam, *droge naald*
24 Vrouw naar de zon ziend, *droge naald*
25 Fidessa van Couperus, *band*
26 Schets fries Veeteelt
27 Litho Het Hooge land, *affiche in kleuren*
28 Negen keramische tableaux, *uitgestoken in grés* (Effectenbeurs, Amsterdam), (g.g.T.)

1903

1 Portret Mevr. Na Kok, *teekening*
2 Portret Mej. A. de Meester. *teekening*

3 Portret Mevrouw Beets, *schilderij*
4 Portret Miss M., *teekening*
5 Heerenportret de Hr. Patijn
6 In de duinen te Domburg (zeeuwsche meisjes)
7 Kruispolka, *teekening*
8 Kanaaltje in Marken
9 Het schaap, *aquarel*
10 Generaal Drabbe, *droge naald*
11 In bekoring
12 Straatweg in Domburg, *aquarel*
13 Zonnige laan, *aquarel*
14 Dorpsstraatweg, *aquarel*
15 Paarden in de wei, *aquarel*
16 Liggende Dame (Mevr. Toorop), *aquarel*
17 Vrouw aan de wasch, *aquarel*
18 Duinen in Domburg, *aquarel*
19 Herfst, *aquarel*
20 Katten, *aquarel*
21 Heeren in zon en schaduw, *aquarel*
22 Vrouwtjes in zon en schaduw, *aquarel*
23 Rust, *aquarel*
24 Ploegers met paarden, Domburg, *teekening* (g.g.T.)
25 Ringrijderij Domburg, *teekening* (g.g.T.)
26 Kermis Domburg, *teekening* (g.g.T.)
27 Zee, *pastel* (g.g.T.)
28 Zeeboulevard met wandelende menschen te Katwijk, *gekleurde teekening* (g.g.T.)
29 Het vioolspeelstertje, *teekening*
30 Sgraffito-tableaux in de graanbeurs te Amsterdam, zaaier en maaier, eigenhandig bewerkt
31 Zelfportret (met cape) *teekening*
32 Engel van het H. Hart

33 Muzikale Extase
34 Meisje met Sint Bavo
35 Vrouw uit Goes
36 De sturende Engel

1904

1 Keramische tableaux, voor de Beurs — 1905. (Gebakken in Rozenburg)
2 Portret van den Heer R. van Rees
3* Portret Dr. Hendrik Muller, *schilderij*
4 Melkdraagster
5 Hooister in rust
6 Arbeidende hooister, *schilderij*
7 Pruimeplukster
8 Domburgsche breistertje, *schilderij*, is in Zürich
9 Spelende kinderen
10 Lezend, breiend meisje
11 Moeder en kindje
12 2de Pastoor van Straelen, *teekening*
13 De Schelpendrager
14 De Harkster
15 Aardappelrooier
16 Moeder
17 Portret Pablo Casals. Prelude de Bach, *olieverf*
18 Tijd en eeuwigheid (1890—1904), *teekening en half geschilderd op doek*
19 Straatje Domburg
20 Landweg Westkapelle-Domburg
21 Kinderen met koe
22 Schoffelaar, *teekening*
23 Toren van Zoutelande, *teekening* (g.g.T.)
24 Willibrordus put, *teekening* (g.g.T.)
25 Toren Domburg, *teekening* (g.g.T.)
26 Oranjezon met boomen en figuren, *gekleurde teekening* (g.g.T.)

27 Tannetje uit Domburg, *teekening* (g.g.T.)
28 Zich kleedende boerin, *teekening* (g.g.T.)
29 Trompetblazer, *teekening* (g.g.T.)
30 Groote trom-speler, *teekening* (g.g.T.)
31 Boer slapend op 't hooiveld, *teekening* (g.g.T.)
32 Westkappelsche boer met gereedschap, *teekening* (g.g,T.)
33 Domburg vanaf een hoogen hil, *gekleurde teekening* (g.g.T.)
34 Timmermans werkplaats met figuren, *teekening* (g.g.T.)
35 Italiaansche horlepypblazers, *teekening* g.g.T.)
36 Strand te Katwijk
37 Restaurant de la Paix, Parijs
38 Zee arbeiders
39 Dorscher
40 Chez Duval, (Paris)
41 Veldarbeiders
42 Netten in halen, Katwijk a/Zee
43 Parijs van uit de Madeleine
44 Amsterdam
45 St. Jan te Middelburg?

1905

1 Portret van den president Steijn (Parijs), *schilderij*
2 De houthakker, *gediv. schilderij*
3 Appelpluksters, *gediv. schilderij*
4 Zeeuwsche breister, *gediv. schilderij*
5 Meisje met het H. Hart (Charley), *teekening*
6 Dame met het H. Hart
7 Ornament voor de H. Drievuldigheid
8 Boonensnijder, *teekening*
9 Teekeningen Stearine fabriek
10 Herdertjes
11 Portret I Dr. P. C. Boutens (profil), *teekening*

12 | Boekillustraties (4)
13 | Ontwerp (Graph. Tent. te Amsterdam 1919)
14 | Zeilende schuiten
15 | Aardappelrooien, *teekening*
16 | Meditatie (gedeelte septiek)
17 | Rietsnijder
18 | Moeder een kind dragend
19 | Houthakker, *teekening*
20 | Duinweg Domburg
21 | Gezicht op Vlissingen uit de duinen, *schilderij* (g.g.T.)
22 | Zeeuwsche breister, *gediv. teekening* (g.g.T.)
23 | Dijk van Westkappel, *schilderij* (g.g.T.)
24 | Gezicht op Westkappel van af den toren, *gekleurde teekening* (g.g.T.)
25 | Strand te Domburg, *gekleurde teekening* (g.g.T.)
26 | Hymne van de vruchtenoogst, *teekening* (g.g.T.)
27 | Hymne graanoogst, *gediv. gekleurde teekening* (g.g.T.)
28 | Dijkwerkers, *zwart krijt* (g.g.T.)
29 | Oude vrouw, de duinen opklimmend, *schilderij* (g.g.T.)
30 | Dansenden in paviljoen Domburg, *teekening* (g.g.T.)
31 | Witte duinen bij Oranjezon, *teekening* (g.g.T.)
32 | Theedrinkers Oranjezon, *gekleurde teekening* (g.g.T.)
33 | Konijnenstroopers, (g.g.T.)
34 | Jager in bosch, *gekleurde teekening* (g.g.T.)
35 | Kasteel Westhoven, met zwanen, *teekening* (g.g.T.)
36 | Boekomslag Ideaal, pastoor van Straelen
37 | Etende boer en boerin, Domburg
38 | Mad. B. aan 't strand te Domburg
39 | Etende arbeider
40 | Boschweg Domburg
41 | Mutsenplooister, *olieverf*
42 | Boonenzever (Domburg)
43 | Tine Brevet, *teekening*

44 Puin
45 St. Aloysius communiceerend (kerkraam-ontwerp) of 1906?
46 Herfstlaan op Westhoven, *gediv. schilderij* (g.g.T.)

1906

1 Mgr. Callier Bisschop van Haarlem, *teekening*
2 Ave Maria (Charley), *teekening*
3 De Verkondiging
4 De Regenboog
5 De H. Aloysius een belofte van zuiverheid afleggend
6 Moeder en kind in een boomgaard
7 Landarbeider met boonenhoop, *teekening*
8 Appelplukster op ladder
9 Duin met zee
10 Zonnig herfstlaantje
11 Goudvisschen vijver
12 Domburgsche herfststemming
13 Grassnijdster
14 't Huwelijk, *potloodteekening*
15 Piet Lukwel (Domburg gemaakt), *teekening*
16 Meisjeskopje, *teekening?*
17 Herfstmeditatie
18 Dijk bij Vrouwepolder, *schilderij*
19 Tilly (portret), *teekening*
20 't Communiebruidje (portret Mej. Schultze), *teekening*
21 Levensgroot portret Rich. v. Rees, *waskrijtteekening* of 1907? (g.g.T.)
22 Portret Mevr. Charpentier, *olieverf* (g.g.T.)
23 Beesten bij Domburg, *gekleurde teekening* (g.g.T.)
24 Bij de lamp, *gekleurde teekening* (g.g.T.)
25 Domburgsche meisjes, voorstudie H. Communie, *teekening* (g.g.T.)
26 D. Schafer, *gekleurde teekening* (g.g.T.)
27 Draaimolen, *gekleurde teekening* (g.g.T.)

28 Jager met hazen, *teekening* (g.g.T.)
29 Strooper bij nacht, *teekening* (g.g.T.)
30 Vrouwen met brood, *teekening* (g.g.T.)
31 Violiste etc., Domburgsch paviljoen, *teekening* (g.g.T.)
32 Bitterende heeren, *teekening* (g.g.T.)
33 Marie Brevet, *teekening*
34 Zie de dienstmaagd des Heeren, *gekleurde potloodteekening*
35 Hij is bezig voor de Aloysiuskapel van de Sint Bavo; in 1907 in April werkt hij daarvoor op Rozenburg, den Haag; *vijf keramische tableaux*

1907

1* Portret Mgr. A. Ariëns, *teekening*
2 Portret J. Achelis, senator van Bremen, *teekening*
3 Doch wie ooit drinkt
4 De aardappelrooiers
5 Gebed voor den maaltijd, *olieverf*
6 Kanaal Middelburg-Vlissingen, *olieverf*
7 In 't zweet uws aanschijns, twee mannen, met last duin beklimmend
8 De visschersvloot van Veere, zie 1908, *gediv. schilderij*
9 Zee en duin bij Zoutelande, *gediv. schilderij*
10 Kinderen uit Domburg, *aquarel*
11 Paarden in de wei, *aquarel*
12 Herderinnetje, *aquarel*
13 Sierletter
14 Boekomslag, *Cart. grav.*
15 Godsvertrouwen, *teekening*
16 Vondel's Heerlyckheid der Kerk, *teekening*
17 Biddende Zeeuwsche Boer, *schilderij*
18 *Houtsnee:* Domburgsche kinderen, (g.g.T.)

1908

1* Portret Douairiere Baronesse de Vos van Steenwijk, *teekening*

2 | Eerw. Heer Nieuwbarn, *teekening*
3 | Portret Pastoor Thunissen, *teekening*
4 | Portret Hr. Marcus, burgemeester van Bremen, *teekening*
5 | Portret Willem Royaards, *teekening*
6 | Portret Jongeheer de Block, *teekening*
7 | Herder en herderinnetje bij Westkappel, *gediv. teekening* (g.g.T.)
8 | Ploeger met witte paarden, *gekleurde teekening* (g.g.T.)
9 | Kousebreien, *schilderij* (g.g.T.)
10 | In de stal, *gekleurde teekening* (g.g.T.)
11 | Boonenlezen, *teekening* (g.g.T.)
12 | Karnster, *schilderij* (g.g.T.)
13 | Portret Bellwidt, *teekening* (g.g.T.)
14 | Amerikaansche zangers etc. op Westhoven, *teekening* (g.g.T.)
15 | Badende menschen, *teekening* (g.g.T.)
16 | Bloemecorso, *teekening* (g.g.T.)
17 | Vogelenpik, kermis, *teekening* (g.g.T.)
18 | Dronken Domburgers, *teekening* (g.g.T.)
19 | Portret kind van den Heer Albers, *teekening*
20 | Portret II Dr. P. C. Boutens, *teekening*
21 | Portret Mevr. Lissone, *teekening*
22 | Portret van den Cellist Hekking, *teekening*
23 | Laat October, laan bij Domburg, *gekleurde teekening*
24 | Vijver bij Domburg, *gekleurde teekening*
25 | Een Domburgsch Meisje, *gekleurde teekening*
26 | De geboorte
27 | Christen kinderarbeid (3 Zeeuwsche meisjes), *gekleurde teekening*
28 | Gezicht op Veere (Visschersvloot), *gediv. schilderij*
29 | Omslag: het Roomsche kerkgebouw
30 | En het Woord is Vleesch geworden (tryptiek), *teekening*
31 | Vijver in het Bosch, *schilderij*
32 | Twee spelende kinderen (studie), *olieverf*
33 | Veerpont Amsterdam

1909

1 Christus Eucharisticus, *teekening*
2 De Apostel Thomas en Thaddeus, *teekening*
3 St. Aloysius met de Engelen (— 1910), *teekening*
4 Portret F. C. van Beukering, geestelijke, *teekening*
5 Biddende Zeeuwsche werkman, *teekening*
6 Man preekend voor het Heilsleger, *schilderij*
7 Boer biddend, *schilderij* (g.g.T.)
8 Irma Bellwidt, *teekening* (g.g.T.)
9 Jongen Bellwidt, *teekening* (g.g.T.)
10 Dames op duin, *schilderij* (g.g.T.)
11 Schelpen, (g.g.T.)
12 Waterpartij, *schilderij* (g.g.T.)

1910

1 Portret van Dr. Ch. Raaymakers S. J., van voren, *teekening*
2 Apostelen Andreas en Jacobus, *teekening*
3 St. Vierge de Lourdes, *teekening*
4 De Christus als leider, *pastel*
5 Apostel Petrus, *teekening*
6 De rozenkrans, *teekening*
7 Bernadette de Lourdes, *teekening* (g.g.T.)
8 Drie meisjes: Droom, liefde en moeder, *schilderij* (g.g.T.)
9 Amerikaansche cowboy, baszanger, *teekening* (g.g.T.)
10 Zee met lila en witte figuren, *schilderij* (g.g.T.)
11 Drie vrouwen (Walcheren), *schilderij*
12 Herstlaan, *schilderij*
13 St. Willebrordus in Zeeland
14 Prof. Dr. Wahlhardt, *teekening*
15 Zeilen schepen, *schilderij* (g.g.T.)
16 Storm, *schilderij* (g.g.T.)

1911

1* Portret van Prof. Dr. Schrörs, *schilderij, ook teekening*
2* Portret van Dr. C. Noorduijn, *teekening*
3 Portret van Mgr. Prof. Dr. Hensen, *teekening*
4* Portret van Mevr. Hüffer, *teekening*
5 Gezicht op de Waal bij Nijmegen, *gediv. schilderij*
6* H. Paulus, Apostel, *teekening*
7* Kruisdragende Christus, *teekening*
8* Portret Mevrouw Toorop-Hall, *teekening*
9 Portret Alph. Diepenbrock, *teekening*
10 Studies voor fresco in de St. Ant. Kerk te Zurich. Het Avondmaal, [*teekening*
11 Evangelist Johannes op Patmos, *aquarel, ook teekening*
12 De drinkende (Propheet Isaias), *gekleurde teekening*
13 Schuit in zee, *schilderij*
14 Portret Lourysse, *schilderij*
15 Heilige Maagd met Jezus (voor vaandel Mariavereeniging Nijmegen [*teekening?*
16 Kruismeditatie, *teekening*
17 Dijk Westkappel
18 Portret Jan de Greeve S. J., *teekening*
19 De apostelen en de Christus (ontwerp kerkraam St. Josef, Nijmegen), [*teekening, aquarel*

1912

1 Portret Mgr. Callier, *schilderij, kniestuk*
2 Portret Borromaeus de Greeve, *teekening*
3* Portret Arthur van Schendel (Domburg), *cubist. schilderij*
4 Christus in de boot in den storm, *teekeningen* (Een tweede, dergelijke teekening uit hetzelfde jaar?)
5 Portret Sjeu van Schendel, *teekening*
6 Portret Kennie van Schendel, *teekening*
7 Johannes op Patmos (II?), *teekening*
8 H. Maagd van Lourdes, *aquarel*

9 Christuskop, *teekening op glas*
10 Zee met schepen, *teekening*
11 Apostel Bartholomeus, *teekening*
12 't Onze Vader, *teekening*
13 Zeeschemering (met de vogels), *aquarel*
14 H. Paulus op den Areopagus, *teekening*
15 't Eiland Walcheren (zittend meisje), *teekening*
16 Wonderlijke vischvangst, *aquarel en teekening*
17 Christus met apostelen op zee, *aquarel*
18 H. Maagd van Lourdes (voor kapel Domburg), *aquarel*
19 H. Maagd, kleine (Domburg), *aquarel*
20 Portret van Louis Schelfhout, *teekening*
21 De Calvariënberg, *teekening*
22 De Calvariënberg, *aquarel*
23 Kalme zee (2 keer), *aquarel*
24 Kind Knottenbelt, *teekening*
25 Drie kinderen Dr. van der Kamp
26 Balspel
27 *Email* (Madonna en H. Bloed van Christus); zes hangertjes
28 Altaar te Domburg ontworpen (g.g.T.)

1913

1* Glasramen der St. Jozefskerk te Nijmegen op glasschilderatelier Derix te Gogh (1913—1915, g.g.T.)
2 Portret Verriest (te Ingoyghem), *teekening*, twee keer
3 Portret Tilly Kolff, *teekening*
4 Ecce Homo, *teekening*
5 Dante peinst over zijn tijdgenooten, *teekening*
6 Pater A. Hulsman S. J., *schilderij*
7 Mevrouw Wierdels, *pastelteekening*
8 Portret Miek Janssen (linksch profiel), *teekening*
9 Email van het Allerheiligste, Domburg, (g.g.T.)

10 | Portret der Weve's, en van Heydt (Nijmegen), (g.g.T.)
11 | In het dal der Rozen, *teekening*
12 | St. Franciscus van Assisi, *teekening*
13 | Liefde, *teekening*
15 | De Heilige Familie, *teekening*
16 | Mr. T. M. C. Asser, *teekening*
17 | Pater Boromeus de Greeve, *teekening* en van Huf S. J. (g.g.T.)

1914

1* | Portret Mej. M. Janssen, (3/4) *teekening*
2 | Portret Mevr. A. van Schendel, *teekening*
3 | Portret III van Generaal Drabbe, *teekening op doek*
4 | Dante (en profil)
5* | Dante (van voren) in de Hel, *teekening*
6 | Brugge of de Goddelijke Liefdegang of Adoratie, *teekening*
7 | De Non (met vers erbij), *teekening*
8 | 't Heilige schreed, *teekening*, twee keer
9 | 't Laatste Avondmaal (St. Franshuis A'dam), *gekleurde teekening op* [*paneel*
10 | Zittende vrouw te Oosterbeek (krabbel), *teekening*
11 | Heilige met rad? *teekening*
12 | Serie: la Belgique Sanglante, *teekening*
13 | 't Gebed van den H. Aloysius voor de H. Maagd (ontwerp *mozaiek*)
14 | De Non (in Aan den Einder van M. Janssen), *teekening*
15 | Toren der eenzamen (in Aan den Einder van M. Janssen), *teekening*
16 | De ziel (in Aan den Einder van M. Janssen), *teekening*
17 | Melaatschen eiland (in Aan den Einder van M. Janssen), *teekening*
18 | Najaarsschemer? (in Aan den Einder van M. Janssen), *teekening*
19 | De stille vijver van de Ziel (in Aan den Einder van M. Janssen), *teekening*
20 | De Ziel, *teekening*
21 | Mevrouw C. Neuhuys, *teekening*
22 | 't Gebed, *teekening*
23 | Pastelteekening voor borduurwerk

24 Portret Heijermans, *teekening*
25 Bosch en vijver, Oosterbeek, *gekleurde teekening* (g.g.T.)
26 Portret Mevr. Janssen, Oosterbeek, *teekening* (g.g.T.)
27 Portret Ds. Heldring, *teekening* (g.g.T.)
28 Nonnengang bij kloosterdeur, *teekening* (g.g.T.)
29 Dante en Virgilius, *teekening* (g.g,T.)
30 Dante in Vagevuur, *teekening* (g.g.T.)
31 Miek Janssen, *aquarel* (g.g.T.)
32 Zuster van Mevr. de Bruyn van Lede, Oosterbeek (g.g.T,)
33 Ontwerp Altaar (g.g.T.)
34 Gondels Venetie, *gekleurde teekening* (g.g.T.)
35 Canal grande Venetië, *gekleurde teekening* (g.g.T.)
36 Piazza San Marco Venetië, *teekening* (g.g.T.)
37 Giotto fresco's Padua, *teekening* (g.g.T.)
38 Franciscus van Assisi, *pastel* (g.g.T.)

1915

1 De doop door Christus, *pastel*
2 Twee apostelen (ontw. kerkraam St. Jozephs kerk te Nijmegen), [*houtskoolteekening*
3 Zelfportret, *teekening*
4 Nacht om Kathedraal te Chartres (*teekening* voor Aan den Einder)
5 Gebed H. Communie
6 Mon âme, Seigneur (*teekening* voor Aan den Einder)
7 Portret Miek Janssen, schrijvend (*teekening* voor Aan den Einder)
8 't Heengaan van den dag (*teekening* voor Aan den Einder)
9 Mgr. Callier, Bisschop van Haarlem, *schilderij*
10 De Mijnwerker, *teekening en lithographie*
11 Portret van Mevr. M. van Lede-de Kuyper, *krijt en pastelteekening op doek*
12 Aan 't strand, *teekening*
13 Twee nonnen, *teekening* (*roode inkt*)
14 Portret van Lede, *teekening op doek* (g.g.T.)
15 Veronica, *aquarel* (g.g.T.)

1916

1 Hij vangt te Oostvoorne de eerste zijner kruisstaties aan, waaraan hij ook (aan de staties) te Domburg zou werken.

2 Portret van Cara Nolet van voren, krullend haar, *teekening*

3 Kruiswegmeditatie, *teekening*, (= gebed voor den kruisweg?)

4 Portret Dr. H. P. Berlage, *teekening*

5 2de Veronica, *aquarel*

6 Gezicht op den Rijn, *aquarel*

7 Gezicht op Oostvoorne, *aquarel*

8 Gezicht op den Rijn bij Oosterbeek, *teekening*

9 De Rijn te Renkum, *aquarel*

10 Fresco, Doop van Christus (R.K. kerk Oosterbeek), (g.g.T.)

1917

1 Hij werkt aan de Kruisstaties voor de St. Bernulphuskerk te Oosterbeek (met dunne spiritus-hars-pastelkleuren, contours koppen, handen en armen en beenen in zwart krijt, g.g.T.)

2 Jezus gedoopt, fresco in de kerk, deels in verf, deels in waskrijt (gegev. Miek Janssen). Zie 1916, 10?

3 Miek Janssen geeft eveneens op in haar boek over Toorop: *vele portretten*

4 Liefde in tijd van oorlog (2 figuren — visscher in de boot met het gele zeil) = het gebed in tijden van verwoesting? *schilderij en teekening*

5 Portret van C. J. A. van Lek, *teekening*

6 Dante en Vergilius, *teekening*

7 Eucharistie I, *pastel op hout*

8 Gebed in strijd, *schilderij*

9 Landschap Tessel, *aquarel en vele teekeningen* uit Tessel

10 Herder te Heelsum, *aquarel*

11 Portret tweede zuster Mevr. de Bruyn v. Lede. Oosterbeek, *teekening* (g.g.T.)

12 Urker visscher

1918

1* De Cellospeler A. P. Mignot, *pastel op linnen*
2 De Cellospeler, *litho*, niet voltooid
3 Kruisstaties, in 't najaar voltooid
Toorop is, volgens Miek Janssen, dezen zomer ziek; hij maakt aquarellen te Ede
4 Hoop (de geredde schipbreukeling), *penteekening*
5 Grot van Lourdes, *pastelteekening* (g,g.T.)

1919

1 De Oosterlanders:
A. De Opstandige, met de zeis, *teekening*
B. De Berustende (de geloovende) met spa, *teekening*
2 Narcissus poëticus, met de kinderen van Van Schendel en met het bokje, *teekening*
3 ? Aan de Bron (Miek Janssen, fluitspel, de Non), *teekening*
4 Portret van Mevrouw S. O., *teekening*
5 Knielende Non, *teekening*
6 Zelfopoffering (met paard etc.), *teekening*
7 Portret van Mevrouw J. Knoops, *teekening*
8 Peinzende Madonna, *teekening*
9 Pandorra affiche voor van Schendel, *litho*
10 Mevr. Kleykamp-Struben (in Februari gemaakt), *teekening*
11 Pater Jonckbloet S. J., *teekening*
12 O. L. Vrouw van Lourdes, *teekening*
13 Portret Prof. J. V. de Groot, *teekening*
14 Verwaarloosde kinderen, *teekening*
15 Straat met oude poort, Oosterland, *teekening* (g.g.T.)
16 Douairiere Schimmelpenninck v. d. Oye, *gekleurde teekening* (g.g.T.)
17 Zotte huisknecht, *teekening* (g.g.T.)
18 Bron en Grot van Lourdes, *aquarel* (g.g.T.)
19 Gekruisigde Christus, *teekening* (g.g.T.)

1920

1* De ijzergieter, links boven stoet van paarden bij IJsbergen, *pastelteekening*
2 Portret Dr. Willem Mengelberg (voor 't feestalbum) *teekening*
3 Figuren en bloesems, kleuren ietwat à la Fauconnier, eigenaardig, *aquarel*
4 De aanbidding aan het Kruis, met twee geknielde figuren (De Christus geslaagd) *teekening*
5 Portret Annie Dietz in rood jurkje, groenen grond, *teekening*
6* Koptische vrouw, met ruiterstoet op den achtergrond, *teekening*
7 Inspiratie, *teekening*
8 Inspireerende Engel, *teekening*, met de bazuinblazenden
9 De nooit rustende liefde, de zwemmenden, *teekening*
10 H. Familie met Johannes den Dooper, *teekening*
11 Madonna met kind, *teekening?*
12 Portret Mevr. C. Hoogeveen van Walcheren (van voren) *teekening*
13 Eucharistie II, *pastel op hout*
14 H. Aloysius met engelen, 1909—1920, *teekening*
15 Zielengang II, *teekening*
16 IJzergieter opzij gezien, *zwartkrijtteekening* (g.g.T.)

1921

1 Dr. P. C. Boutens, met bril, vlak van voren, *teekening*
2 Portret van Jhr. Mr. A. F. de Savornin Lohman, met de handen, *gekleurde teekening*
3 Portret Mr. W. Westerman, met de handen, vlak van voren, *gekleurde teekening*, in 1920 begonnen?
4 Madonna met Jezus (staande in haar hand) en twee musiceerende engelen, *teekening* (1920—1921)
5* De Pelgrim (Mei 1921 in Domburg gemaakt), *teekening*
6 Mary van der Elst als declamatrice, *teekening* (g.g.T.)
7 Vele madonnateekeningen, (g.g.T.)
8 Sterven van de H. Theresia, *teekening* (g.g.T.)
9 Alleen de Christus kan ons redden, *teekening* (g.g.T.)

10 Zingende nonnetjes, *aquarel* (g.g.T.)
11 IJzergieter, achtergrond arbeiders, *gekleurde teekening* (g.g.T.)
12 Portret Dr. Byvanck, van voren, *teekening*
13 Zelfportret, in Domburg gemaakt, *teekening*
14 Portret Mevr. D. A. Kessler-Hülsemann, van voren, met paarlen ketting
15 Zee met drie schepen. Twee figuren: d'een slaat in een snareninstrum., *teekening* te Domburg gemaakt
16 Trots, *teekening*
17 Figuren, met brug, *teekening*
18 Jubileum, *teekening*
19 Man op snareninstrument spelend en vrouw, *teekening* voor Wroeging van Miek Janssen
20 Djodjanatype, *teekening* etc. (zie voorgaande), een der drie koningen
21 Gedeelte groot carton Driekoningenraam

1922

1 De H. Maagd, met de roos in de rechterhand, Jezus met een kerkmodel, *teekening*
2 Sta. Cecilia. De heilige met zwarte kap, *teekening*
3 Madonna met bruin haar, *teekening*
4 Twee figuren, als voor glas in lood. Gehelmde man (met de wonden in de handen), daarachter vrouwekop met oogen toe, *teekening*, ook Stigmata genoemd.
5 Kruisdraging, *teekening*
6 Harpspeelster, *teekening*
7 Madonna (met rood haar) met kind (met rood haar), met verder de groene druiven, *teekening*
8 Portret van Mevr. Scheltema, van voren, met krullende grijze haren, *teekening*
9 Theater der Menschen, ziende naar den strijd tusschen God en Mensch, *teekening*

10 Non met kind, *teekening*
11 Kind in de lier? slaand, vrouw daarachter, *teekening*
12 Musica? *teekening*
13 Achterbuurtkinderen, Reinhildahuis (g.g.T.)
14 Maria met kleine Jezus, *gekleurde potloodteekening* (g.g.T.)
15 De vlucht van de heilige Familie, *teekening* (g.g.T.)
16 De Heilige Familie op rots; achtergrond steden, kerken, bergen, kanalen met booten, (g.g.T.)

1923

1 De beschermengelen met d'eucharistie, twee figuren en profil bij den mast van een boot, *teekening*
2 Advent. Maria en de heilige eucharistie (met de gestyleerde os) *teekening*
3 Portret van Prof. Dr. Jac. van Ginneken S. J., *teekening*
4 De Zusters van Bethanië en Reinhilda (mediteerende overgave en de arbeid), *teekening* met zusters, kinderen met Jezus
5 Jezus met den verleider in de Woestijn, *teekening* met het monster rechts
6 Bezonkenheid (man) meditatie (vrouw) en vuur, activiteit (vrouw), *teekening*
7 Voor het Sanctus, *teekening*, met den man met den witten baard (zie 1)
8 Hymne aan de H. Reinhilda, *teekening*, met het zebra-achtige paard
9 Ontwerp raam Jacobskerk den Haag, de aanbidding der Drie Koningen. Niet uitgevoerd, wordt veranderd geplaatst in de Dom te Utrecht, *teekening*
10 Detailteekening raam. Uit 1923? Met den kop van Djodjana, *teekening*
11 Portret Zuster Reinhilda, *teekening*
12 Geheven handen, twee koppen, d'achterste met wat kleur, *teekening*
13 De Joodsche zanger begeleid door een harpspeelster, *teekening*
14 De H. Maagd, *teekening*
15 Portret van H. M. de Koningin-Moeder, *teekening*
16 Overgave en arbeid, *teekening*
17 Portret van Jhr. H. Loudon, *teekening*

18 De prophetesse, *teekening*
19 Madonna, *pastelteekening*
20* Portret Mevrouw C. Plasschaert-Gevers, *teekening*
21 Omslagteekening Wroeging door Miek Janssen
22 Portret Mevr. Jeltes (g.g.T.)
23 Geestelijke strijd (boot in zware zee met Christus), *teekening* (g.g.T.)

1924

1 Portret Domela Nieuwenhuis, *teekening*
2* Portretstudie Domela Nieuwenhuis, *teekening (schets)*
3 Studie Reinhilda te paard, *teekening*
Etc.

PLAAT
No. 1

MEVROUW TOOROP (1884—1885)

PLAAT
No. 2

TRIO FLEURI (1885—1886?)

PLAAT
No. 3

INTERIEUR MET TOOROP'S VROUW (1886)

PLAAT
No 4

HERFSTLANDSCHAP IN SURREY (MET VROUWTJE) (1886)

PLAAT
No. 5

VÓÓR DE WERKSTAKING (1886?)

PLAAT
No. 6

ALKOHOLISME (1887)

PLAAT
No. 7

HOUSE OF REFUGE TE LONDEN (1888)

PLAAT
No. 8

DE HETAIRE, VENUS DER ZEE (1889)

PLAAT
No. 9

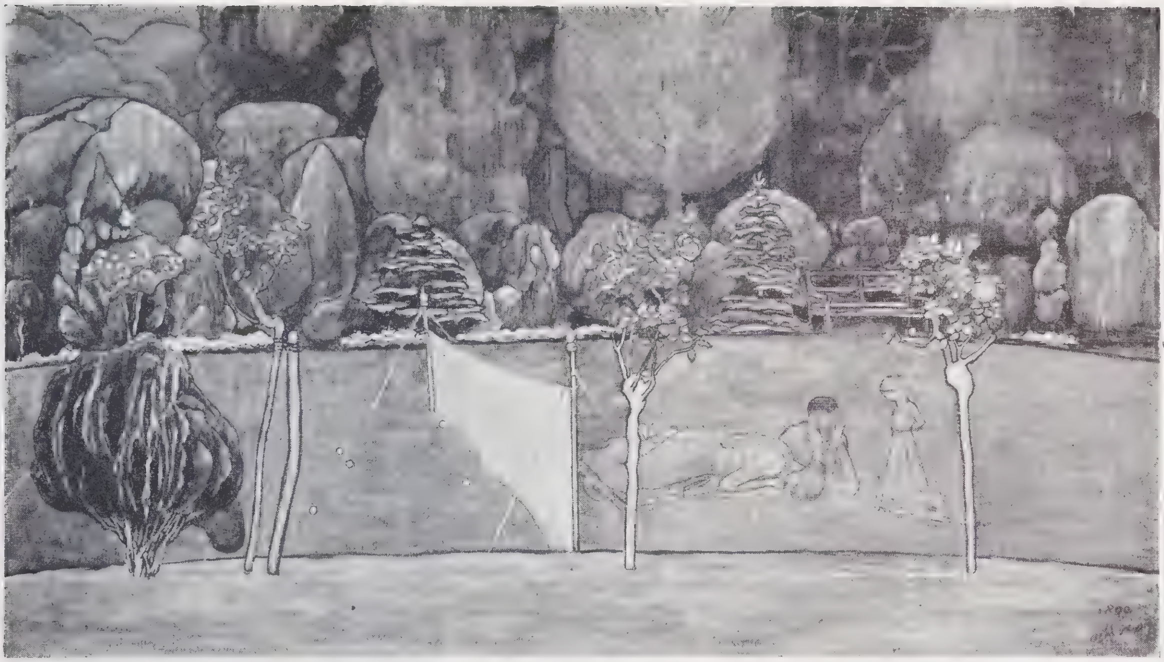

ENGELSCH PARK (1890)

PLAAT
No. 10

TONNENLADEN (1890)

PLAAT
No. 11

SCHELPENVISSCHERS (1891)

PLAAT
No. 12

APOKALYPS (1892)

PLAAT
No. 13

RUITER VOOR DE POORT (1892)

PLAAT
No. 14

WASKRIJTPORTRET (B. D. W.) (1893?)

PLAAT
No. 15

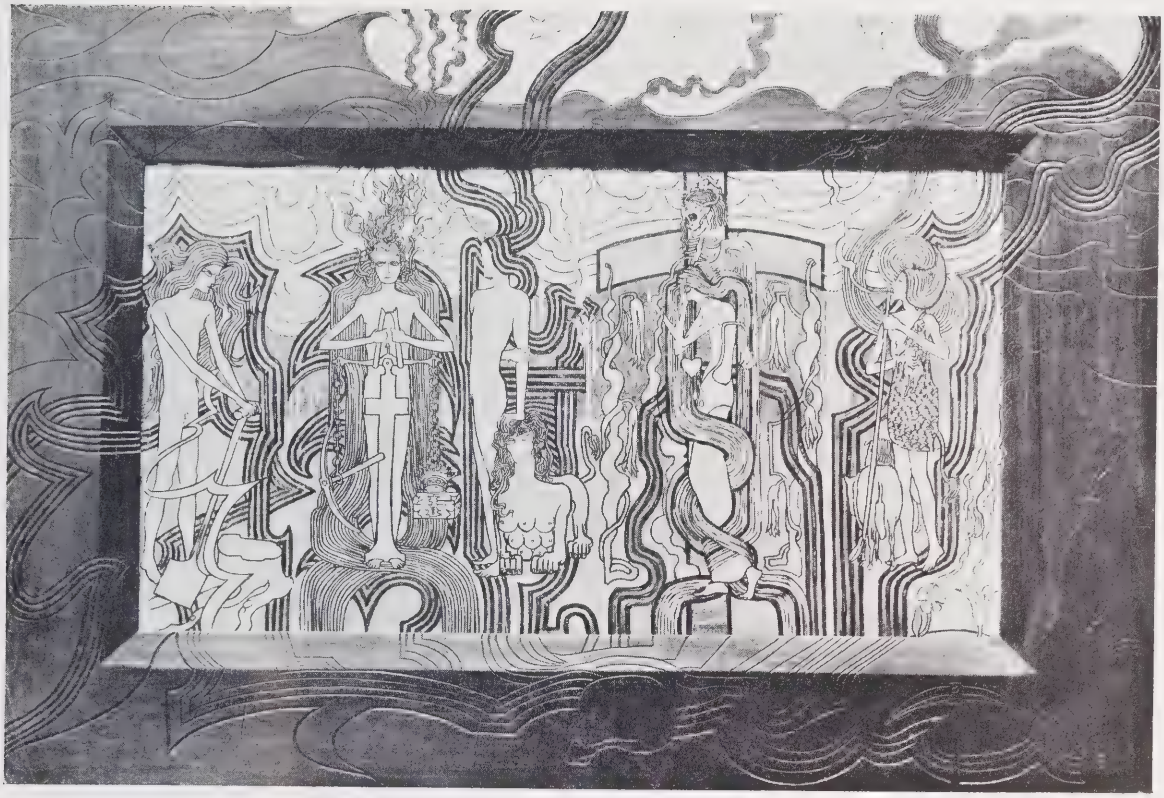

ZANG DER TIJDEN (1893)

PLAAT
No. 16

SYMBOLISCHE TEEKENING (1893)

PLAAT
No. 17

L'ANNONCIATION DU NOUVEAU MYSTICISME (1893)

PLAAT
No. 18

KINDERLIJKE MEDITATIËN (1896)

PLAAT
No. 19

GENERAAL DRABBE EN ZIJN DOCHTER MIES (1898)

PLAAT
No. 20

SPROKKELEND KIND (DROGE NAALD) (1899)

PLAAT
No. 21

WERKSTAKING (1899)

PLAAT
No. 22

KOPERDRIJFWERK (1901)

PLAAT
No. 23

PORTRET VAN Dr. H. MULLER (1904)

PLAAT
No. 24

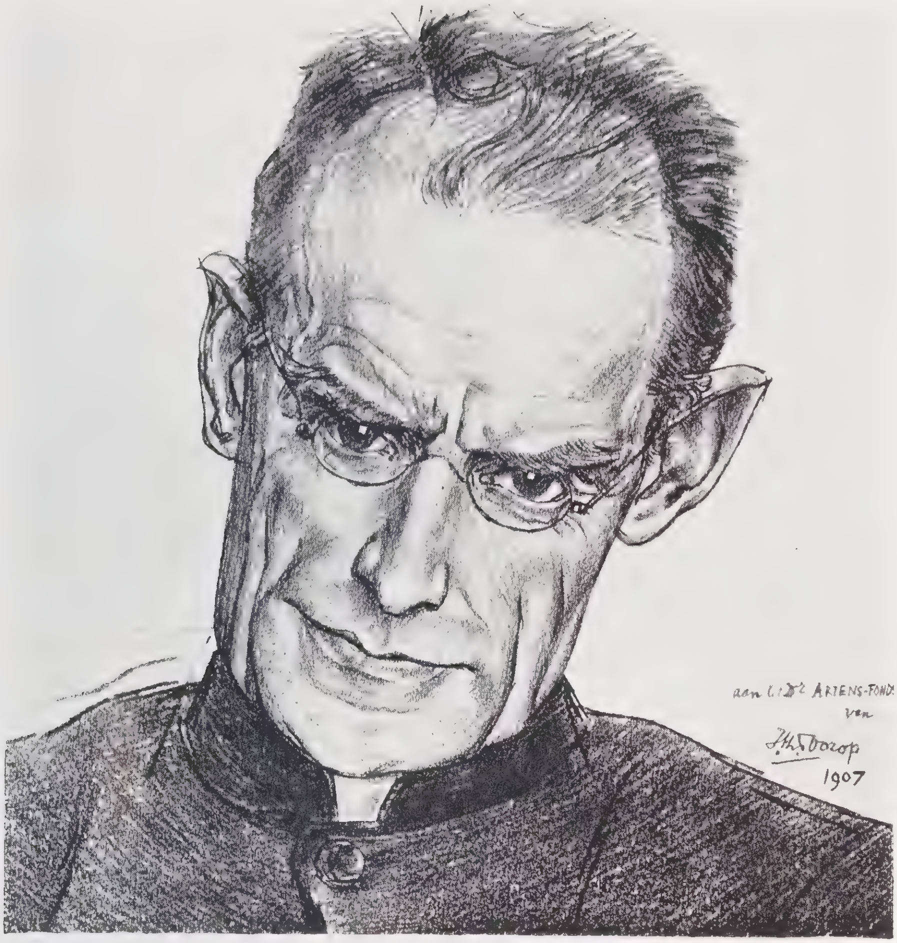

MGR. A. ARIËNS (1907)

PLAAT
No. 25

DOUAIRIERE DE VOS VAN STEENWIJK (1908)

PLAAT
No. 26

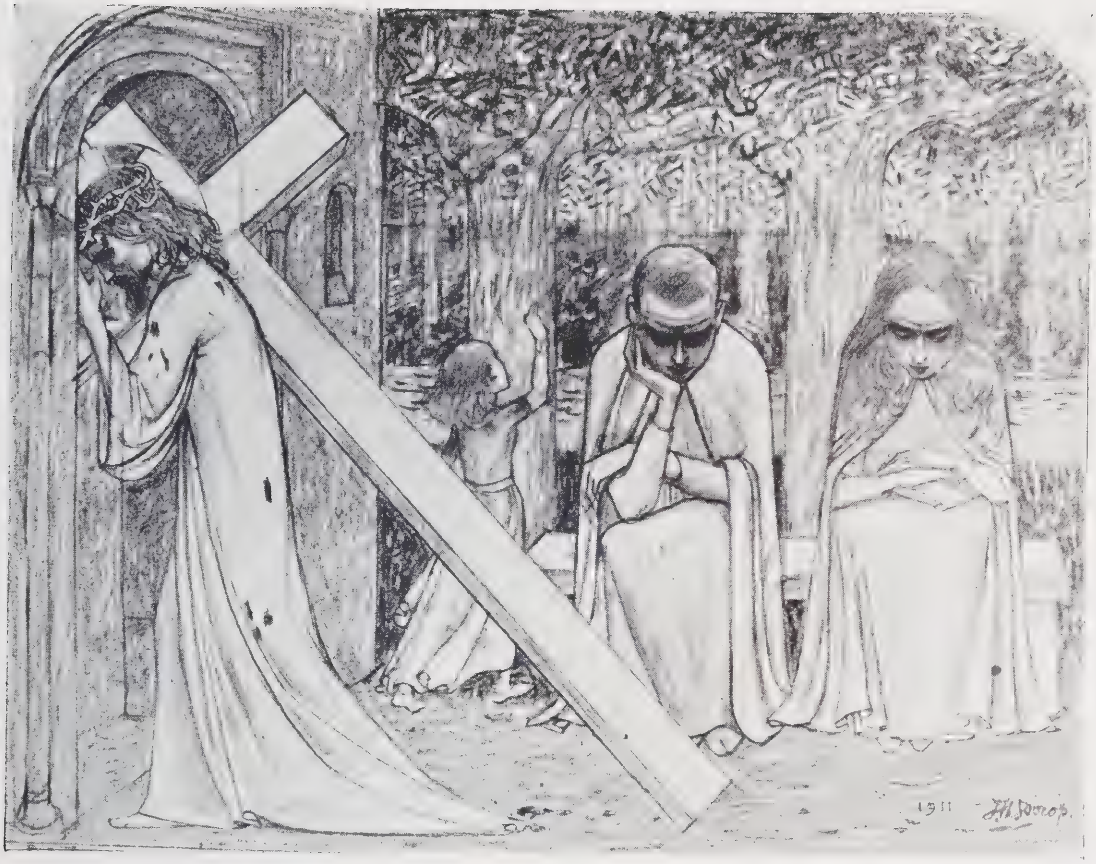

KRUISDRAGENDE CHRISTUS (1911)

PLAAT
No. 27

MEVROUW TOOROP—HALL (1911)

PLAAT
No. 28

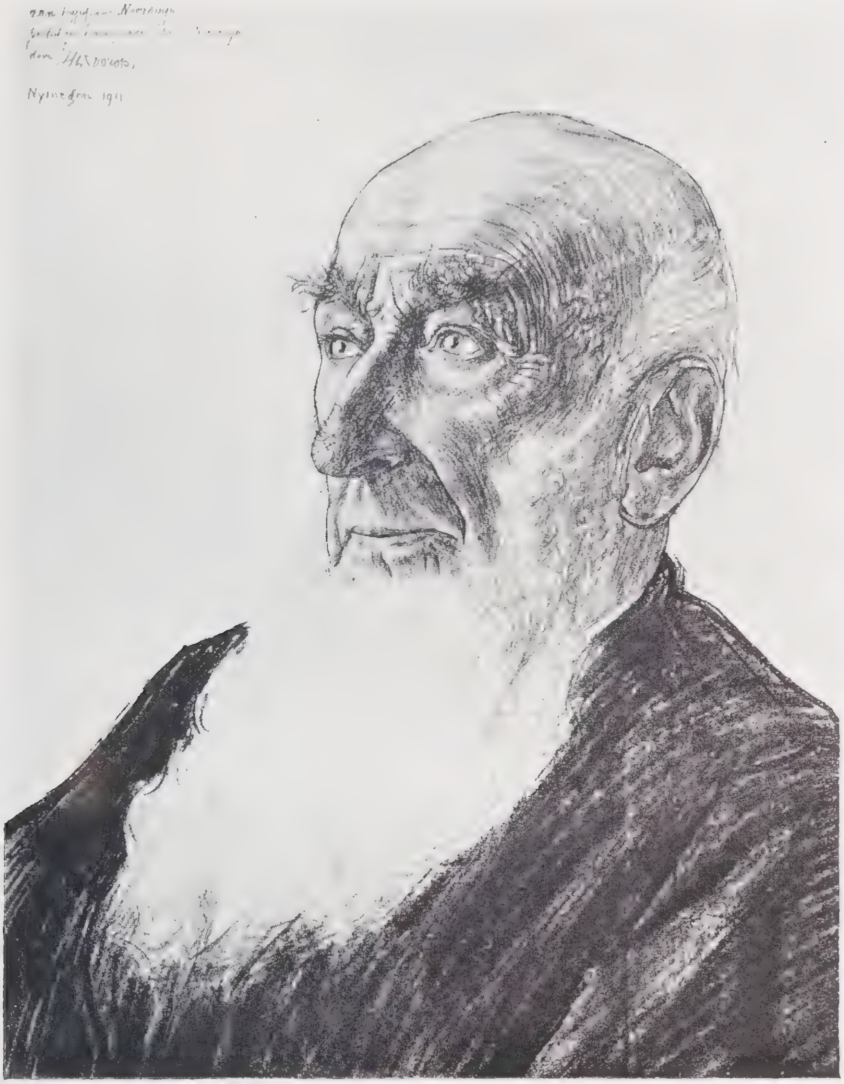

PORTRET Dr. C. NOORDUIJN (1911)

PLAAT
No. 29

PORTRET MEVROUW HÜFFER (1911)

PLAAT
No. 30

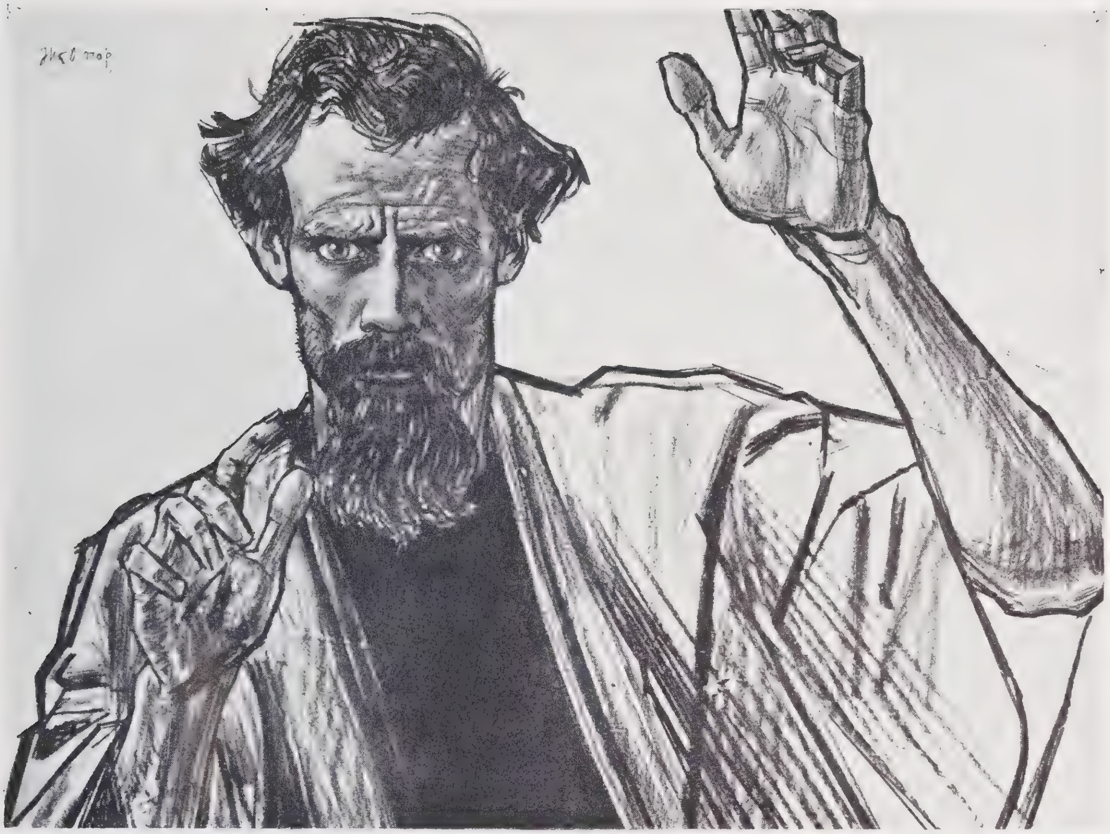

H. PAULUS (1911)

PLAAT
No. 31

PORTRET PROF. DR. SCHRÖRS (1911)

PLAAT
No. 32

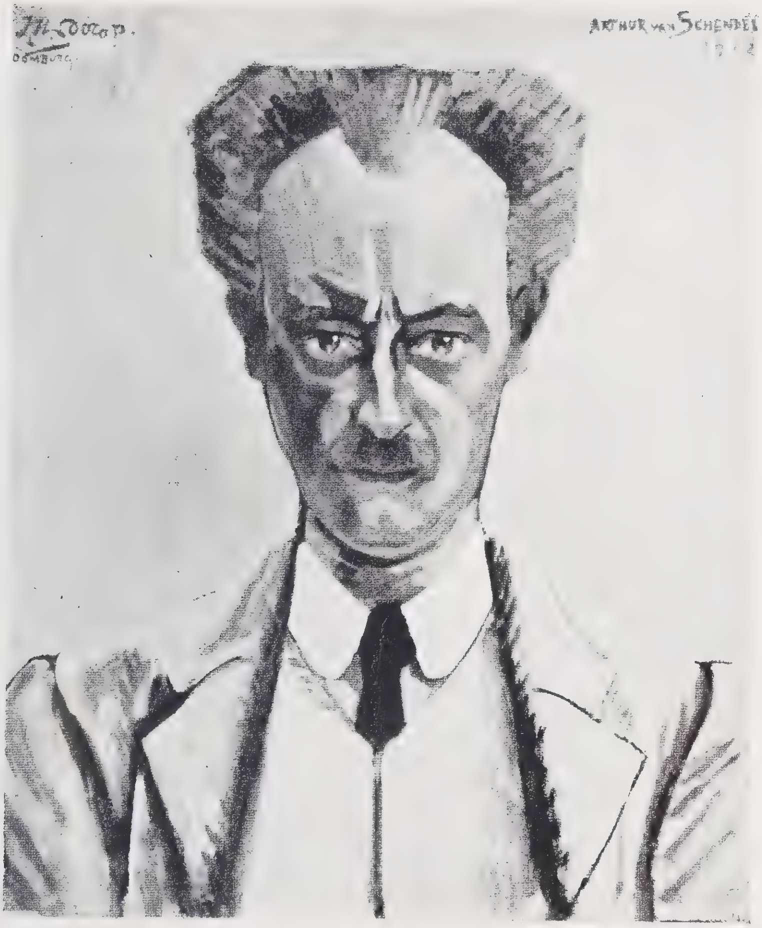

ARTHUR VAN SCHENDEL (1912)

PLAAT
No. 33

DANTE (1914)

PLAAT
No. 34

MEJ. M. JANSSEN (1914)

PLAAT
No. 35

GLASRAMEN, ST. JOSEPHSKERK (1913—1915)

PLAAT
No. 36

DE CELLOSPELER A. P. MIGNOT (1918)

PLAAT
No. 37

KOPTISCHE VROUW (1920)

PLAAT
No. 38

DE IJZERGIETER (1920)

PLAAT
No. 39

DE PELGRIM (1921)

PLAAT
No. 40

PORTRET MEVROUW C. PLASSCHAERT-GEVERS
(1923)

PLAAT
No. 41

J. A. BARON DE VOS VAN STEENWIJK (1924)

PLAAT
No. 42

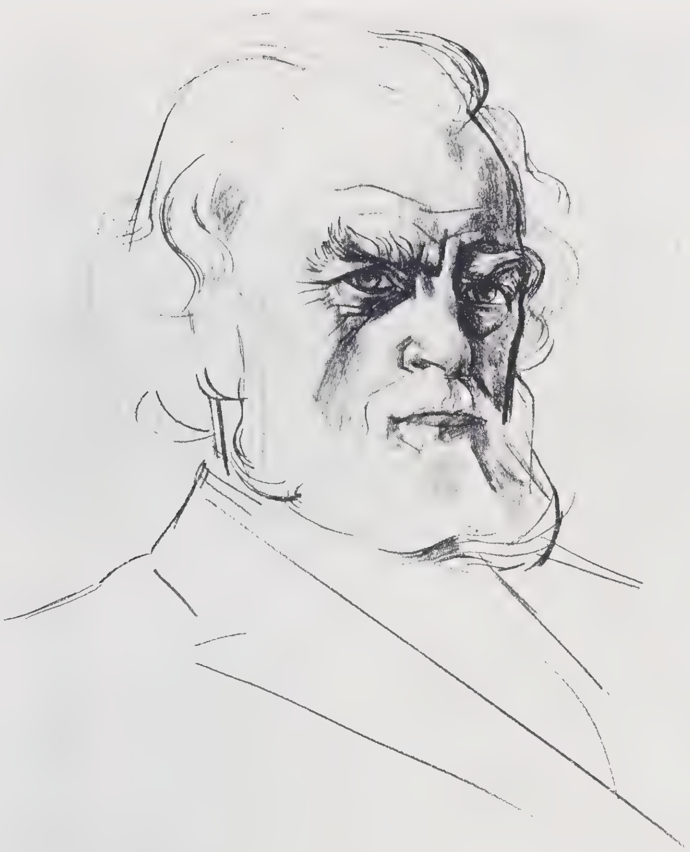

SCHETS VAN DEN HEER DOMELA NIEUWENHUIS
(1924)

PLAAT
No. 43

JAN TOOROP DOOR WALTER VAES

PLAAT
No. 44

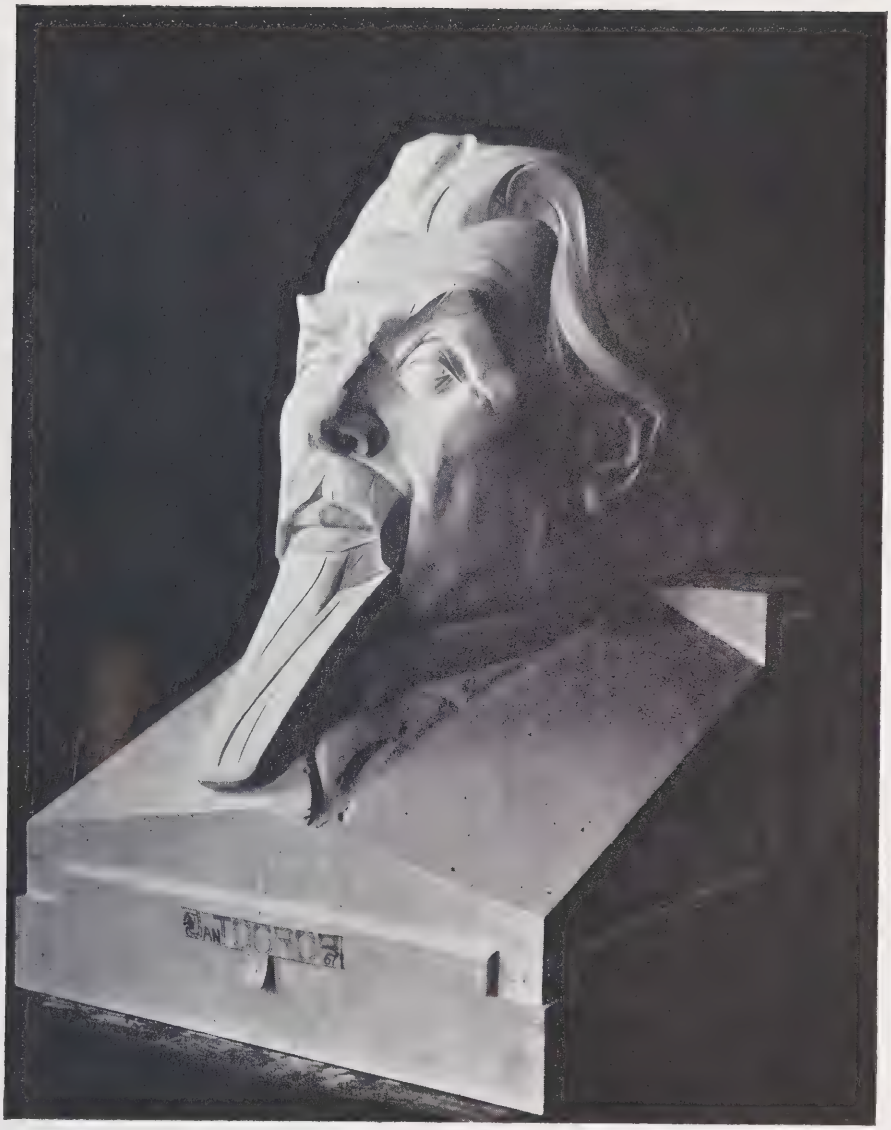

JAN TOOROP DOOR ALTORF (1925)

GETTY CENTER LIBRARY
3 3125 00078 0284